

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра «графічного дизайну»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
спеціальності 022 «Графічний дизайн»
на тему:

**«Дизайн-проект настінного перекидного календаря, настільного»
і кишенькового на тему: «Митці України, словами і душею»**

Роботу виконано:
студента групи ДЗ-21
Віра ЧЕПКА
Науковий керівник:
кандидат технічних наук,
доцент кафедри дизайну
Юрій ВАРЧЕНКО

Буча
2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ. ВИДИ КАЛЕНДАРІВ. ОБРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ТА ВИБОРУ ТЕМИ. ПЕРЕДПРОЕКТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1. Історичні відомості виникнення календарів	8
1.2. Види календарів	17
1.3. Обґрунтування вибору теми та її актуальність.....	23
РОЗДІЛ 2. ВИЗНАЧЕННЯ ЕТАПІВ ПРОЕКТУВАННЯ НАСТІННОГО, НАСТІЛЬНОГО ТА КАРМАННОГО КАЛЕНДАРІВ	25
2.1. Наукові передумови вибору теми	25
2.2. Отримання та передпроектний аналіз завдання	26
2.3. Порівняльний аналіз та висновки	31
2.4. Новизна дизайн-проєкту	34
2.5. Дослідження та відбір матеріалу.....	35
2.6. Розробка концептуального рішення	36
2.7. Розробка графічного рішення.....	37
2.8. Вибір матеріалів та технологій.....	38
2.7. Підготовка до друку та виготовлення макетів.....	39
2.9. Виготовлення тиражу та контроль якості	40
2.10. Результати розробки та їх оцінка	40
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ДИЗАЙН КАЛЕНДАРІВ.....	43
3.1. Вибір розміру і формату настінного, настільного і кишенькового календаря.....	43
3.2. Створення ескізів	44
3.4. Колористичні та текстові рішення для календарів.....	51
РОЗДІЛ 4. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДРУКУ	55

4.1. Вибір способу друку	55
4.2. Вибір друкарського обладнання.....	56
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	59
ДОДАТКИ А.....	61

ВСТУП

Календар як особливий вид поліграфічної продукції давно вийшов за межі суто утилітарного призначення відліку часу. Сьогодні календар є багатофункціональним об'єктом дизайну, який поєднує інформаційну, естетичну, просвітницьку та комунікативну функції. Особливо цінними стають тематичні календарі, які не лише організують час, але й виступають носіями культурних цінностей, національної ідентичності та духовної спадщини.

Актуальність дизайн-проекту серії календарів "Митці України, словами і душею" зумовлена декількома важливими чинниками сучасного культурного та соціального контексту.

По-перше, в умовах глобалізації та цифровізації життя особливої ваги набуває збереження та популяризація національної культурної спадщини. Українське мистецтво має глибоке коріння та унікальні традиції, однак знання про видатних митців України часто обмежуються вузьким колом імен. Серія календарів, присвячена українським митцям, їхнім творам та висловам, сприятиме більш широкому ознайомленню суспільства з багатством національної культури.

По-друге, поєднання візуального мистецтва з літературним словом у форматі календаря створює особливий синергетичний ефект, який дозволяє глибше розкрити творчу особистість митця та його світогляд. Цитати, вибрані для календаря, представляють не лише естетичні погляди митців, але й відображають їхні життєві принципи, філософські переконання та громадянську позицію. У контексті посилення національної самоідентифікації такий дизайн-продукт набуває додаткової соціокультурної цінності.

По-третє, розробка серії календарів у різних форматах (настінний перекидний, настільний та кишеньковий) відповідає сучасним потребам різних груп споживачів та розширює можливості використання дизайн-продукту в різних життєвих ситуаціях — від офісного простору до особистого планування.

Нарешті, у часи активного розвитку цифрових технологій та електронних

календарів паперові календарі не втрачають своєї актуальності, трансформуючись у предмети мистецтва та дизайну, що мають самостійну естетичну цінність. У цьому контексті дизайн календарів з яскравим культурно-мистецьким змістом набуває особливого значення, пропонуючи альтернативу стандартизованим цифровим рішенням.

Аналіз сучасного ринку календарної продукції в Україні свідчить про певну однотипність дизайнерських рішень у сегменті настільних та кишенькових календарів. Більшість представлених зразків мають шаблонне оформлення, не відрізняються оригінальністю композиційних і колірних рішень та зорієнтовані переважно на утилітарну функцію відліку часу.

Водночас спостерігається тенденція до зростання попиту на поліграфічну продукцію національно-культурного спрямування, що відображає процеси зміцнення національної ідентичності та зацікавленості суспільства у пізнанні власної культурної спадщини. Тематичні календарі, присвячені історії, архітектурі, природі України, поступово здобувають популярність, однак комплексні дизайн-проекти, які б інтегрували візуальне мистецтво з літературним словом і були представлені в різних форматах, практично відсутні.

Проектна ситуація характеризується також зростанням естетичних вимог споживачів до поліграфічної продукції. Календар сьогодні розглядається не лише як функціональний предмет, але і як елемент інтер'єру чи особистий аксесуар, що має відповідати стилістичним уподобанням власника та викликати емоційний відгук.

Важливим аспектом проектної ситуації є також поширення інформації про українських митців та їхню творчість. Незважаючи на багатство національної культурної спадщини, у масовій свідомості образ українського митця часто обмежується кількома найбільш відомими іменами, тоді як творчість багатьох талановитих художників, скульпторів, графіків залишається малознаною. Проект календарів "Митці України, словами і душею" має потенціал заповнити цю прогалину, представивши широкий спектр українських

талантів від класиків до сучасників.

Мета проєкту — розробка серії календарів (настільного перекидного, настільного та кишенькового) з єдиною концепцією "Митці України, словами і душею", що популяризуватиме творчість українських митців через поєднання візуальних образів їхніх робіт з цитатами, які розкривають їхнє світобачення, філософію та ставлення до життя і мистецтва.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні **завдання**:

1. Проаналізувати історію та типологію календарної продукції з акцентом на особливостях дизайну тематичних календарів культурно-мистецького спрямування.
2. Визначити етапи проектування настінного, настільного та кишенькового календарів.
3. Спроекувати настінний, настільний та кишеньковий календарі.
4. Визначити техніко-економічні характеристики друку.

Новизна дизайн-проєкту серії календарів "Митці України, словами і душею" полягає в комплексному підході до представлення українського мистецтва через поєднання візуальних творів з літературним словом самих митців. На відміну від існуючих календарів мистецької тематики, які зазвичай обмежуються репродукціями творів, цей проєкт пропонує глибше занурення в особистість митця через його власні слова, що відображають його світогляд та творчу філософію.

Практична цінність розробленого дизайн-проєкту календарів визначається можливістю його реалізації та широкого використання в різних контекстах.

Настільний перекидний календар, завдяки зручному формату та естетичній привабливості, може стати елементом офісного чи домашнього інтер'єру, поєднуючи функціональність з культурно-просвітницькою роллю. Настільний календар менших розмірів підходить для робочого простору та особистого планування, а кишеньковий формат забезпечує мобільність і зручність використання в повсякденному житті.

Практична цінність проекту посилюється його просвітницьким потенціалом: знайомлячи користувачів з творчістю та думками українських митців, календарі сприятимуть популяризації національної культурної спадщини та формуванню культурної ідентичності.

Об'єкт дослідження – процеси дизайн проектування поліграфічної продукції.

Предмет дослідження – способи і засоби проектування настінного перекидного календаря за допомогою програми Adobe Photoshop.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ. ВИДИ КАЛЕНДАРІВ. ОБРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ТА ВИБОРУ ТЕМИ. ПЕРЕДПРОЕКТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історичні відомості виникнення календарів

Історія календаря починається разом з історією найдавніших цивілізацій. І Стародавній Китай, і Стародавня Індія вже знали календарі. [1]

Через те, що найдавніші цивілізації розвивалися практично одночасно в різних кінцях планети, на жаль, неможливо зробити цілком обґрунтований висновок про те, коли і де з'явилися перші календарі.

Саме слово "календар" походить від латинського *calendae* - у Стародавньому Римі так називалися перші дні кожного місяця (календи). У свою чергу цей іменник походить від архаїчного дієслова *caleo* - "проголошувати", "скликати". Це пов'язано з тим, що у Римі початок місяця завжди урочисто проголошувався спеціальними жерцями. Потім виникло слово *calendarium* - так назвали боргову книгу, в яку кредитори записували відсотки, що вносились за борги першого дня кожного місяця. А ще пізніше, вже в Середні віки, слово "календар" набуло свого сучасного значення. [2]

Власне, настінні календарі як друкована продукція з'явилися в другій половині XIX століття. Компанія *Coca-Cola* розпочала випускати свої рекламні календарі близько 1890 року. Сьогодні це ази рекламної справи, але століття тому такі речі були новинкою, і з їх допомогою можна було творити дива. А в будинку американського фермера Терона Бойда зберігається перекидний календар випуску 1928 року, що поживклий від часу, причому, що цікаво, зовнішній вигляд і розташування календарної сітки на ньому дуже близько до сучасних календарів!

Поява календарів у країні міцно пов'язані з розвитком промисловості, що зажадало постійних і точних тимчасових розрахунків у виробничій та фінансовій сферах, причому всім верств населення.

Календар (від лат. *calendarium*) - довідкове видання, що містить мальовані

або словесно-цифрові хронологічні дані, доповнені відомостями про свята, історичні події, астрономічний, науковий, побутовий характер. [4].

З незапам'ятних часів Місяць і Сонце відіграють роль небесного годинника, який відраховує рік, місяць і тиждень. За Сонцем відраховуються роки, а за допомогою Місяця – місяці та тижня. Перші місячні календарі були засновані на спостереженнях за переміщенням по поверхні Місяця тіньової та світлої сторони, яка називається термінатором. [3] У ході спостережень було відзначено чотири стани, які називаються фазами Місяця: Перший - коли Місяць не освітлений Сонцем - молодик, початок місяця. Друге - коли межа між світлом і тінню ділить Місяць навпіл - ця фаза має назву перша чверть; Третє - Місяць весь повністю освітлений Сонцем: повний місяць, середина місяця; Четвертий стан - межа між світлом і тінню знову ділить видиме коло Місяця навпіл - ця фаза називається третьою чи останньою чвертю. Місяць переходить з однієї фази в наступну в середньому за сім з невеликих діб, саме тому тижня сім днів.[19].

Укладачі календарів сприймали зміни Місяця як даність природи і не намагалися якось пояснити причини того, що відбувається. Пояснення цього явища було отримано разом із виникненням перших стародавніх цивілізацій у Месопотамії. Тоді і стало зрозуміло, що Місяць - це куля, яка рухається навколо Землі, а зміна місячних фаз відбувається внаслідок цього руху, тому що при цьому відбувається зміни ракурсу її освітлення Сонцем.

Основною труднощами складання календаря було те, що одиниці обчислення часу виявилися несумірними: синодичний місяць не складався з рівної кількості доби, а астрономічний рік не можна було поділити на рівну кількість місяців і днів. Це спонукало людей знаходити нові шляхи до узгодження даних одиниць, що породило створення кількох календарних систем.

Календар стародавнього Єгипту. Життя древнього Єгипту було безпосередньо пов'язане з Нілом, оскільки підйом води збігався з літнім сонцестоянням.

Постійне повторення цих явищ було бразом виміру часу: від розливу до розливу, від сонцестояння до сонцестояння. [4]

Який виник у IV тисячолітті е., одне із найдавніших у світі, календар Єгипту ставився до сонячним. Його рік тривав 365 діб, це було дуже точним для епохи Геродота, але була розбіжність від тропічного на нуль цілих двадцять п'ять сотих діб, тому кожні чотири роки виникала помилка в один день.

У Єгипті знали про розбіжність тривалості календарного року з перебігом Сонця. В елліністичному Єгипті спробували вдосконалити календар, свідченням про це стала знайдена у 1866 р. плита з написом Птолемея третього Евергета, одного з королів династії Птолемеїв. Текст цього так званого канописького декрету. У ній викладалася система високосного року, але, судячи з наступних джерел, реформа Евергета була прийнята суспільством і лише 26 р. до зв. е., Август запровадив систему юліанського календаря.

Після реформи календар зберіг свою структуру та назви місяців, але отримав усталене новоріч і високосний рік, а рахунок років у Єгипті вели за роками правління фараонів. (Додаток 1, рис.1) [13].

Стародавній календар Китаю. Китай -країна землеробства, тут тісно простежується зв'язок природи та суспільства, родючості та царської влади, а рахунок часу мав особливе значення та вводився до рангу державної політики. [5]

Дванадцять місяців по двадцять дев'ять і тридцять діб складали рік триста п'ятдесят чотири дні. Місяці відповідали дванадцяти зодіакальним сузір'ям і позначалися чисельними. Спочатку кожен третій і п'ятий рік додавали один місяць, якщо Сонце знаходилося в тому ж знаку в кінці місяця, що і на початку. Пізніше почали користуватися точнішим 19-річним циклом. Протягом одного циклу додавалися сім додаткових місяців: у третій, шостий, восьмий, одинадцятий, чотирнадцятий, шістнадцятий та дев'ятнадцятий роки. Тринадцятий місяць додавали після зимового сонцестояння, а початок року випадав на молодик у середині між сонцестоянням та весняним рівноденням.

У III ст. до н. користувалися сезонним календарем, за яким рік ділиться

на двадцять чотири сезони, кожен із яких мав свою назву, наприклад, «пробудження мошок», «проростання хлібів».

Календар завжди допомагав планувати та проводити сільськогосподарські роботи.

Одночасно в Китаї та сусідніх країнах була система рахунку за шістдесятирічних циклів. Рік було згруповано у цикли по шістдесят років. Початком цього літочислення вважався 2397 до н.е.

Рік у шістдесятирічному циклі називали по одній із п'яти стихій: дерево, вогонь, земля, метал та вода. Кожна зі стихій була у двох станах: дерево, як рослина та дерево, як будівельний матеріал; вогонь, як природний і вогонь вогнища, метал у природі та металевий виріб, земля природна та земля, оброблена людиною, вода проточна та вода непроточна. Стихії у двох станах ділилися на десять «небесних гілок»: непарних та парних. Одночасно цикл ділиться на дванадцять «земних гілок», які мали назви тварин: миша, дракон, змія, курка, кінь, вівця, мавпа собака, свиня, корова, тигр, заєць.

Року всередині циклу носили одночасно назви небесних та земних гілок: так, перший рік – дерево та миша, другий – дерево і корова тощо. Для вказівки, про яке саме з років мова йде, рік позначається ще й знаком небесної гілки.

З 1949 р. у Китаї було прийнято григоріанський календар, але циклічний календар ще зберігає своє значення, як у Китаї, і у низці сусідніх із нею країн.

Індійський календар. Більшість індійських календарів місячно-сонячними, але зустрічалися місячні та сонячні.

Рік триста шістдесят шість діб бал розділений на дванадцять місяців із кількістю днів від двадцяти дев'яти до тридцяти двох. У місячно-сонячних системах один раз на три роки включали додатковий, тринадцятий місяць.

Рік ділився на шість сезонів, названих за явищами природи: весна (васант), теплий сезон (грішма), сезон дощів (варша), осінь (шарат), зима (хеманта), холодний сезон (шишіра). Новорічдя було прив'язане до днів весняного чи осіннього рівнодення.

З 22 березня 1957 р. в Індії введено Єдиний календар, розроблений на

основі поширених у країні календарних систем. Початком року вважається день, що настає за днем весняного рівнодення. (Додаток 1, рис.3) [14].

Календар Стародавньої Месопотамії. Жерці Стародавньої Месопотамії шляхом спостережень за зоряним небом зібрали величезну кількість астрономічних знань. На той час для ведення спостережень у храмах будувалися високі споруди-зіккурати, що досягали заввишки до двадцяти метрів. До перших божественних світил - Сонця, Місяця і Венери - були приєднані обожнювані Меркурій, Сатурн, Марс і Юпітер. Усі планети знаходяться поблизу «шляху Сонця», екліптики; тоді і були складені первісні карти зоряного неба та списки сузір'їв.

Особлива увага приділялася Місяцю, тому перші календарі були місячними. Однак за правителя Хаммурапі (1792-1750 рр. до н.е.), що об'єднав Дворіччя, було визнано місячно-сонячний календар для міста Ура. Рукописні укази Хаммурапі засвідчили таким перетворенням:

«Оскільки рік має недолік, то нехай місяць, який зараз починається, отримає назву другого улулу, і тому подати Вавилону належить не на двадцять п'яте число ташриту, а на двадцять п'яте другого улулу».

Цей спосіб самовільних вставок додаткового місяця проіснував у Вавилоні від епохи Хаммурапі до VI ст. до зв. е.

За вавилонським календарем рік включав дванадцять місяців. Щомісяця складався з двадцяти дев'яти чи тридцяти днів. Початком року вважався день весняного рівнодення. Вавилонці запозичили у шумерів семиденний тиждень. [5]

Рахунок років вівся з початку правління вавилонських (пізніше асирійських) царів. Дія вавилонського календаря з часом поширилася Ассирію, Перську державу, та був елліністичні держави Східного Середземномор'я. (Додаток 1, рис.4) [21].

Календар стародавньої Греції. Спочатку всі грецькі міста мали свої системи рахунку часу, що призвело до плутанини. Існували відмінності навіть у визначенні початку року.

Відомий афінський календар, що складався із дванадцяти місячних місяців. Тривалість місяців змінювалася в межах від двадцяти дев'яти до тридцяти днів, а рік складався із трьохсот п'ятдесяти чотирьох діб.

Зважаючи на те, що місячний рік включає триста п'ятдесят чотири цілих і тридцять шість сотих діб, то й фази Місяця не відповідали календарним дат, до яких вони приписувалися. Тому греки розрізняли такі поняття, як календарний «новий місяць», перший день місяця і справжній молодик.

Назви місяців у Греції були пов'язані зі святами і лише поверхово співвідносилися із сезонами.

Початок афінського року припадав на місяць гекатомбеон (липень-серпень), прив'язаний до літнього сонцестояння. Для погодження календарного року із сонячним у деякі роки додавали тринадцятий (емболісмічний) місяць тривалістю двадцять дев'ять або тридцять діб.

У 432 р. до н. астроном Метон створив новий дев'ятнадцятирічний цикл із сімома емболісмічними роками: третій, шостий, восьмий, одинадцятий, чотирнадцятий, сімнадцятий і дев'ятнадцятий. Цей порядок отримав назву цикл Метона і гарантував високу точність. Розбіжність на добу виникала раз на триста дванадцять років.

Аж до II. до зв. е. тринадцятий місяць додавався тоді, коли виникала потреба, інколи ж і з політичних міркувань.

Датування подій в Афінах велося з олімпіад, що проводилися один раз на чотири роки. Початком ери вважалася перша олімпіада 776 до н.е.

Офіційний календар через відхилення від сонячного року був незручний для землеробства. Тому греки використовували своєрідний сільськогосподарський календар, заснований на переміщенні зірок та зміні сезонів. Цей народний календар зберігався поряд з офіційним рахунком часу протягом багатьох століть грецької історії. (Додаток 1, рис.5) [6].

Єврейський календар. Спочатку в єврейському календарі місяця позначалися числові: другий, третій, четвертий, тільки перший місяць, що символізував початок весни, називався авивом, що означає місяць колосків.

Далі були запозичені вавилонські назви місяців, встановлено семиденний тиждень. Перший день тижня був неділя, а доба починалася з шостої години вечора. [5]

Місячний рік складався з трьохсот п'ятдесяти чотирьох діб і через це офіційний рахунок місяців не збігався з релігійними церемоніями. Релігійні приписи не дозволяли поєднувати початок єврейського року з неділею, серединою чи п'ятницею.

Єврейське літочислення ведеться від «створення світу», за яку приймається сьоме жовтня 3761 до н.е. (Додаток 1, рис.6) [4].

Мусульманський календар. У VII ст. н. е. з появою нової мусульманської релігії -«ісламу»- з релігійних і політичних міркувань запровадили місячний календар. Коран забороняє віруючим рік тривалістю понад дванадцять місячних місяців.

На сьогоднішній день мусульманським календарем користуються араби, турки, магометани-індуси та деякі інші народи. Календар складається з дванадцяти місячних місяців тривалістю тридцять і двадцять дев'ять днів по черзі.

Мусульманський місячний рік коротший за сонячний рік на одинадцять діб. Отже, тридцять три місячні роки дорівнюють приблизно тридцяти двох сонячних років.

Мусульманська епоха називається хиджра (втеча). У вересні 622 р. н. е. засновник ісламу Мухаммед утік із групою послідовників з Мекки в Медину, ховаючись від релігійного переслідування. Для мусульман ця подія стала вихідною датою нового літочислення, тому початковим моментом рахунки часу прийнято вважати 16 липня 622 (додаток 2, рис.7) [9].

Календар майя був створений у I тисячолітті н. е. у Центральній Америці. Майя знали тривалість сонячного року, могли розрахувати час настання затемнення Сонця та Місяця.

Хронологія мала велике значення у релігійному та в цивільному житті. Жерці використовували для розрахунку обрядів двохсот шістдесятиденний рік,

що звався «цолькін».

Крім двохсот шістдесятиденного року майя знали ще два довгі роки:

1. рік тун, що тривав шістдесят днів, мав спеціальне призначення і застосовувався рідко;
2. триста шістдесят п'ятиденний рік хааб, який складався з вісімнадцяти місяців по двадцять днів.

Календар стародавніх майя був одним із найточніших в історії людства. Тривалість сонячного року, визначена ними в давнину, відрізнялася від прийнятої в сучасній науці всього на 0,0002 і дорівнювала 365,2420 діб. За такої точності похибка на добу набігала лише за 5000 років. (Додаток 2, рис.8) [22].

Юліанський календар. Сучасний сонячний календар, прийнятий більшості країн світу, був заснований на римському календарі. В основі календаря лежить аграрний рік, що складається із трьохсот чотирьох діб. Рік, що складається з десяти місяців різної тривалості, починається з першого числа першого весняного місяця. Спочатку місяці позначалися порядковими числівниками, але до кінця VIII ст. до н. чотири з них отримали індивідуальні назви.

У VII ст. до н. було проведено календарну реформу, він став місячно-сонячним. Рік збільшився до трьохсот п'ятдесяти п'яти діб при приєднанні ще двох місяців: януаріуса, названого на честь бога Януса, та фебруаріуса, присвяченого богу Фебруусу.

Незвичайний розподіл днів по місяцях пояснюється тим, що забобонні римляни вважали парні числа нещасливими і прагнули їх уникати.

У 46 р. до зв. е. Гай Юлій Цезар, запровадив новий календар. Для поєднання місяців і пір року було вирішено додати до року дев'яносто днів. У створенні даного календаря брала участь група астрономів з Олександрії на чолі із Созігеном. [6]

З січня 45 р. до зв. е. був прийнятий сонячний календар з тривалістю року в триста шістдесят п'ять діб, що звався юліанським, але оскільки астрономічний рік складався з трьохсот шістдесяти п'яти діб і шести годин, то прийняли рішення до кожного четвертого року додавати одну добу. (Додаток 2, рис.9) [6].

Григоріанський календар. Помилковість юліанського календаря була відома давно, робилися спроби перетворити його. У XI ст. н. е. Омар Хайям запропонував внести поправки, тридцять три роки він поділив на вісім періодів, з яких сім мали чотири роки, а восьмий - п'ять років. Кожен кінцевий рік періоду був високосний.

У результаті реформи залишилося не тридцять три, а тридцять високосних років і середня тривалість року тривала 365, 2424 днів. За такої точності розбіжність на добу накопичувалася б лише раз за 4500 років і цей календар був точнішим за юліанський.

У 1582 р. за римського папи Григорія XIII було проведено чергову реформу юліанського календаря. У реформі було використано роботу математика Луїджі Ліліо Гараллі, їм було вирішено кожні 400 років викидати з календаря розбіжність у три доби. Зручними при цьому було прийнято вважати роки, завершальні століття. Високосними з них залишилися лише ті, перші дві цифри яких поділяються на чотири.

Новий календарний стиль виявився значно точнішим за юліанський, оскільки рік розходиться з астрономічним всього на 26 секунд, а розбіжність на добу настане раз на 3300 років. На початку XVII в. цей календар було прийнято католицькими країнами Європи, а XVIII ст. - протестантськими, у XIX – на початку XX ст. - у Японії та у ряді православних країн Європи, у 20 - роках XX ст. - у Греції, Туреччині, Єгипті. Після Жовтневої революції від 26 січня 1918 р. новий календар було запроваджено й у Росії.

Нині цей календар вважається міжнародним. (Додаток 2, рис.10) [22].

Проекти Світового календаря. Прийнятий у всьому світі григоріанський календар дуже точно фіксує тропічний рік та синодичний місяць. Але у XIX ст. та XX ст. виявились його недоліки, що ускладнюють роботу фінансових та господарських структур.

У зв'язку з цим у першій половині XIX ст. стали створювати проекти такого календаря, який усунув би зазначені недоліки, і з 1953 р. цим питанням почала займатися Організація Об'єднаних Націй.

З великої кількості проектів можна виділити два оптимальні:

1) рік ділиться на тринадцять місяців, у кожному чотири тижні по сім днів, а лише двадцять вісім днів. Недоліком цього проекту є те, що рік неможливо поділити на півріччя та квартали.

2) рік складається з дванадцяти місяців, розділених на чотири квартали, рівним дев'яносто одному дню, а кожному кварталі по тринадцять тижнів. Початок року та кварталу випадає на неділю. У цьому проекті рік триває триста шістдесят чотири дні, а у звичайному та високосному році додається один день без числа. [6]

Другий проект має вагомні переваги:

- Кільки місяців і днів з року в рік повторюються;
- У кожному місяці міститься однакова кількість робочих днів;

1.2. Види календарів

Види календарів можна розділити на такі групи:

1. Кишенькові.
2. Квартальні.
3. Настінні.
4. Календарі плакати.
5. Календарі-пірамідки.
6. Календарі-закладки.
7. Настільні календарі-будиночки.
8. Відривний календар.
9. Календарі з вбудованим годинником.
10. Календарі магнітів.
11. Ексклюзивні дизайнерські календарі.
12. Фірмові календарі.

Кишеньковий календар. Найбільш простий та доступний вид поліграфії.

Стандартний розмір - 7x10 см. Також існує оригінальний календар-книжка 10x14 см. з бігом посередині або кишеньковий календар розміром з візитку.

Кишенькові календарі можна застосовувати не лише для особистого використання, а й у рекламних цілях. Його невеликий формат і велика тиражованість дозволяють йому бути зручним і при цьому служити так само індивідуальним чином корпоративності, як і візитна картка. (Додаток3, рис.1)

Квартальний календар. Належить до великого вигляду настінних календарів. Складається з індивідуального постера (шапка), календарного блоку, рекламних полів, металевої пружини, курсору.

Основні зручності та практичність:

-Найбільш практичний, ніж звичайні календарі.

-розмір календарної сітки зручний для перегляду з відстані 1-33 м. і тому він зазвичай має пластиковий курсор, що допомагає знайти календарі поточний день, але для цього необхідно щодня переміщати курсор вручну.

Настінний календар. Складається із шести двосторонніх або дванадцяти односторонніх листів, обкладинки та підкладки формату А3, А2, А1. Може мати горизонтальну чи вертикальну орієнтацію. У верхній частині календаря виробляється напівкругла вирубка під ригель. Кріплення на пружину частіше здійснюється по короткій стороні, але бувають і по довгій стороні (у такому випадку ригель подовжується для підвищення жорсткості календаря). (Додаток 3, рис.3).

Календарі-плакати (листовий настінний календар). Цей календар є фірмовим плакатом з календарною сіткою. Зазвичай, має формат від А3 до А0.

Календар-плакат прикрашає стіни приміщення на роботі чи вдома. Не втрачаючи функціональності, він у першу чергу несе художнє навантаження і календарний блок починає відігравати допоміжну роль, тому композиція календаря може бути дуже простою. (Додаток 3, рис.4).

Календар-пірамідка Зручний настільний календар, на кожній стороні якого знаходяться по три календарні місяці та реклама компанії. Різновидом календаря-пірамідки з перекидними листами. Перекидні листи є трикутником з

гранями по дванадцять см. Листів може бути шість або дванадцять. (Додаток 3, рис. 5)

Календар-закладка. Стандартний розмір 40x120 мм може змінюватися в залежності від дизайну. Календар є дуже вигідним, адже він може використовуватися не лише як календар, а й як закладка чи лінійка. (Додаток 4, рис.6)

Настільні календарі-будиночки. Простий календар-будиночок є аркуш формату А4 (210x297мм) з повнокольоровим одностороннім друком, а настільному календарі-будиночку з пружинкою використовують шість двосторонніх або дванадцять односторонніх аркушів плюс обкладинка.

Також існує настільний календар типу «планінг» є календар-будиночок, до якого додається блок для щотижневих записів, що дуже зручно для планування робочого дня та інших подій. (Додаток 4, рис.7) [12].

Відривний календар - настінний календар щорічник, у якому кожен день відведені окремі відривні листки, формат варіюється.

Календарі з вбудованим годинником бувають настінними та настільними. Календарі з годинником є не тільки зручними та функціональними, але й чудовим подарунком клієнтам та діловим партнерам. Своєю оригінальністю вони викликають великий інтерес у оточуючих людей, тому рекламу компанії, розміщену на такому календарі, багато хто помітить. Перевагою даного виду календарів є тривалий період використання у порівнянні з тим часом, на який розрахована сітка календаря. Дизайн таких календарів особливо важливий, адже вони мають бути привабливими, стильними та красивими. Зовнішня поверхня календарів повинна бути досить зносостійкою, що необхідно враховувати при виборі матеріалу для виготовлення. [6]

Календарі магніти поєднує в собі цікавий дизайн із зручністю використання, він сучасний та актуальний рекламний сувенір. Товщина магнітного вінілу 0,4; 0,7 або 1 мм, на яке наноситься зображення цифровим або офсетним друком.

Розміри самого магніту бути різними, від традиційних -7x10 см до будь-

яких інших розмірів за бажанням замовника. (Додаток 5, рис.10).

Ексклюзивні дизайнерські календарі для справжніх цінителів. Вони можуть бути будь-якими: календар-лінійка, календар іграшка, календар - блокнот, будь-яких форм і розмірів. У дизайні таких календарів немає обмежень, оскільки немає межі досконалості. (Додаток 5, рис.11).

Фірмовий календар - найкраща рекламна продукція. Такі календарі підкреслять корпоративний стиль, як подарунок для партнерів і клієнтів. Найчастіше це квартальні, кишенькові, настінні, настільні календарі.

Календар - довідкове видання, що містить послідовний перелік чисел, днів тижня та місяців року часто із зазначенням інших відомостей та ілюстраціями.

Перекидний календар - Настільний або настінний календар-книжка, у якого після зазначеного періоду (дня, тижня або місяця) перекидаються сторінки (наприклад на "пружині"). На початку ХХІ століття набрав більшої популярності, ніж відривний.

Рисунок 1.1 – Аналог настільного перекидного календаря

року, то роком початку історії вітчизняного кишенькового календаря вважається 1886 рік.

Кишенькові календарі відразу після їх появи були помічені як найдешевший засіб реклами як такі вже використовувалися у Європі протягом усього XIX століття. У разі гарного оформлення та вміло поданої інформації календар, на відміну від буклетів, має ще й утилітарне значення, він не викидається відразу після отримання його можливим клієнтом, а зберігається, як мінімум, протягом року, тим самим багаторазово збільшуючи свої рекламні можливості.

Першими відомими російськими кишеньковими календарями є календар, випущений як додаток до "Живописного повсякденного календаря" на 1886 типо-літографією І. н. Кушнар'ова та Ко та календар компанії "П. Ван Дейка Спадкоємці, Технічна контора та Склад' сільськогосподарських машин', знярядь і штучних добрив у Ризі", надрукований друкарнею М.М. Шульця у Ризі.

Настільний календар – це новий вид настільних календарів. У розкладеному вигляді календар є листом формату А4, на який нанесено повнокольоровий друк з одного боку. Однак у зібраному вигляді він перетворюється на трикутну призму. У такому вигляді формат двох основних сторін становить приблизно 210 на 100 мм. Також цей календар може мати пружинку та перекидні сторінки. [7]

Оскільки календар цього виду є об'ємною фігурою, він привертає підвищену увагу, крім того багатьом сподобається процес його складання.

Рисунок 1.3 Настільний календар без зображення

1.3. Обґрунтування вибору теми та її актуальність

Вибір теми "Митці України, словами і душею" для серії календарів обумовлений комплексом соціокультурних, історичних та мистецьких факторів, які визначають її високу актуальність у сучасному українському контексті.

Українська культура протягом століть формувалася під впливом різноманітних історичних обставин, часто несприятливих для її самобутнього розвитку. Творчість українських митців нерідко залишалася у тіні загальносвітових процесів або ж асимілювалася іншими культурними парадигмами. Сьогодні, в епоху національного відродження та переосмислення культурної спадщини, особливо важливим є повернення до джерел українського мистецтва та його популяризація серед широких верств населення. [8]

Особливість обраної теми полягає у поєднанні візуального мистецтва з

вербальним самовираженням митців. Цитати, вислови, поетичні рядки, щоденникові записи художників відкривають нове вимірювання їхньої творчості, дозволяють побачити світ їхніми очима, відчутти їхні переживання та прагнення. Такий інтегрований підхід до представлення українського мистецтва через дуальність візуального образу та слова є інноваційним у контексті дизайну календарної продукції. [9]

Актуальність теми посилюється також зростаючим інтересом суспільства до національної культурної спадщини. В умовах глобалізації та стандартизації культурних патернів особливої цінності набуває самобутність та унікальність національного мистецтва. Календар як повсякденний предмет користування, що супроводжує людину протягом року, стає ідеальним форматом для ненав'язливого і систематичного ознайомлення з українським мистецтвом у його різноманітності та глибині.

РОЗДІЛ 2. ВИЗНАЧЕННЯ ЕТАПІВ ПРОЕКТУВАННЯ НАСТІННОГО, НАСТІЛЬНОГО ТА КАРМАННОГО КАЛЕНДАРІВ

2.1. Наукові передумови вибору теми

Розробка концепції серії календарів "Митці України, словами і душею" базується на міждисциплінарному підході, що інтегрує досягнення мистецтвознавства, культурології, психології сприйняття та дизайн-теорії. [10]

Мистецтвознавчі дослідження українського візуального мистецтва від традиційних форм до сучасних практик становлять теоретичний фундамент проєкту. Праці Д. Антоновича, Г. Логвина, П. Білецького, Д. Горбачова, О. Найдена, О. Роготченка та інших дослідників дозволяють виокремити ключові постаті українського мистецтва різних епох та напрямків, визначити їхній внесок у формування національної культурної ідентичності.

Культурологічний аспект проєкту спирається на концепції культурної пам'яті (Я. Ассман, П. Нора), національної ідентичності (Е. Сміт, Г. Грабович) та культурного коду (Р. Барт, Ю. Лотман). Відповідно до цих концепцій, культурна спадщина реалізується не лише в матеріальних артефактах, але й у системі світоглядних настанов, цінностей та моделей мислення, втілених у текстах. Саме тому поєднання візуальних творів із вербальними висловлюваннями митців дозволяє глибше розкрити культурний код українського мистецтва.

Психологія сприйняття у контексті даного проєкту набуває особливого значення, оскільки календар передбачає тривалу взаємодію з користувачем. Дослідження у галузі когнітивної психології (Р. Арнхейм, Б. Величковський) свідчать про ефективність синергії візуальних та вербальних стимулів для запам'ятовування інформації та формування стійких асоціативних зв'язків. Варто також враховувати дослідження щодо впливу мистецтва на емоційний

стан людини (С. Маслоу, М. Чиксентміхаї), які підтверджують терапевтичний ефект від споглядання мистецьких творів та осмислення глибоких ідей.

Теорія дизайну у проєкті представлена концепціями візуальної комунікації (П. Рендінелла, К. Голд), інформаційного дизайну (Е. Тафті, Р. Якобсон) та емоційного дизайну (Д. Норман). Особливо важливою є концепція "керованої емоційності" у дизайні, що передбачає створення продукту, який викликає визначені емоційні реакції користувача та формує позитивний досвід взаємодії.

Поєднання цих наукових підходів дає можливість розробити концепцію календарів, які не лише виконуватимуть утилітарну функцію, але й стануть культурно-освітніми артефактами, що сприятимуть глибшому розумінню та переживанню українського мистецтва.

2.2. Отримання та передпроектний аналіз завдання

Процес розробки серії календарів розпочався з детального аналізу технічного завдання, яке передбачало створення трьох форматів календарів (настільний перекидний, настільний та кишеньковий) з єдиною концепцією, присвяченою українським митцям. На цьому етапі було проведено первинний аналіз ринку календарної продукції, визначено основні тенденції дизайну тематичних календарів та досліджено споживчі преференції цільової аудиторії.

Важливим аспектом аналізу стало вивчення наявних календарів культурно-мистецької тематики, визначення їхніх сильних та слабких сторін. Встановлено, що більшість календарів цієї категорії обмежуються репродукціями творів мистецтва без достатнього контексту, що не дозволяє повною мірою розкрити особистість митця та його творчий світ.

На основі проведеного аналізу було сформульовано унікальну концепцію проєкту, що полягає у створенні серії календарів, які поєднують візуальний та вербальний виміри творчості українських митців. Ключовою ідеєю стало представлення митців не лише через їхні твори, але й через їхні слова —

цитати, вислови, поетичні рядки, щоденникові записи, які розкривають їхній внутрішній світ, філософію творчості та життєві принципи.

Передпроектне дослідження розпочалося з ґрунтового аналізу ринку календарної продукції з особливим фокусом на виданнях мистецької тематики. Для отримання повної картини сучасного стану ринку було використано різноманітні інформаційні джерела: спеціалізовані видання з дизайну та поліграфії, каталоги поліграфічних виставок, онлайн-платформи продажу календарів, музейні крамниці та мистецькі галереї, дизайнерські сайти та спеціалізовані вебресурси. [10]

Аналіз виявив кілька чітких тенденцій у дизайні сучасної календарної продукції мистецької тематики:

1. *Тематична спеціалізація.* Спостерігається зростання кількості календарів, присвячених конкретним мистецьким напрямам, окремим музеям чи митцям. Цей тренд відображає посилення сегментації ринку та орієнтацію на більш вузькі цільові аудиторії з чіткими інтересами.

2. *Підвищення якості виконання.* Сучасні календарі мистецької тематики вирізняються високоякісним друком, використанням преміальних матеріалів та різноманітних технік оздоблення (тиснення, вибіркоче лакування, використання металізованих фарб).

3. *Мультифункціональність.* Календарі все частіше проєктуються як багатофункціональні об'єкти: після завершення календарного періоду вони можуть використовуватися як альбоми з мистецтва, колекційні картки або декоративні елементи інтер'єру.

4. *Екологічність.* Зростає кількість календарів, виготовлених з екологічно чистих матеріалів, з мінімальним впливом на довкілля.

5. *Цифрова інтеграція.* З'являються гібридні рішення, що поєднують фізичний календар з цифровими доповненнями через QR-коди, доповнену реальність тощо.

На основі проведеного дослідження було виявлено, що сегмент календарів, присвячених українському мистецтву, представлений недостатньо,

особливо відчувається брак комплексних рішень, які би поєднували візуальний компонент з текстовим контентом. Більшість існуючих календарів мистецької тематики обмежуються репродукціями творів мистецтва без належного контексту та супровідної інформації.

Для глибшого розуміння проєктної ситуації було обрано два аналоги, які демонструють різні підходи до дизайну та представлення мистецького контенту.(рис.1.2)

Рисунок 2.1.- Аналог 1. Календар «Дерево життя»

Художні особливості: Календар представляє колекцію репродукцій знаменитих картин з найбільших музеїв світу. Кожен місяць супроводжується повноформатною репродукцією одного твору мистецтва. Верстка мінімалістична, з акцентом на самому художньому творі.

Споживчі якості: Формат: А3 (297×420 мм) Обсяг: 12 аркушів + обкладинка Кріплення: металева спіраль з підвісом Матеріал: крейдований папір 200 г/м² [11]

Композиційна побудова: Календар має класичну структуру з чітким розподілом елементів: верхня частина сторінки відведена під репродукцію твору мистецтва, нижня – під календарну сітку. Інформація про твір мистецтва (назва, автор, рік створення, місце зберігання) розміщена у нижній частині репродукції дрібним шрифтом.

Образно-стилістичні ознаки: Дизайн календаря витриманий у класичному стилі з мінімальним втручанням дизайнера у представлення творів мистецтва. Шрифтове рішення нейтральне, без виразних стилістичних особливостей. Кольорова гама календарної сітки підібрана відповідно до домінуючих кольорів у творі мистецтва для даного місяця.

Позитивні аспекти:

- Якісна передача кольорів та деталей художніх творів
- Універсальність дизайну, прийнятна для широкої аудиторії
- Чітка ієрархія інформації

Негативні аспекти:

- Відсутність контексту та додаткової інформації про твори та митців
- Шаблонність композиційного рішення
- Обмежена взаємодія з користувачем – календар виконує лише базову функцію

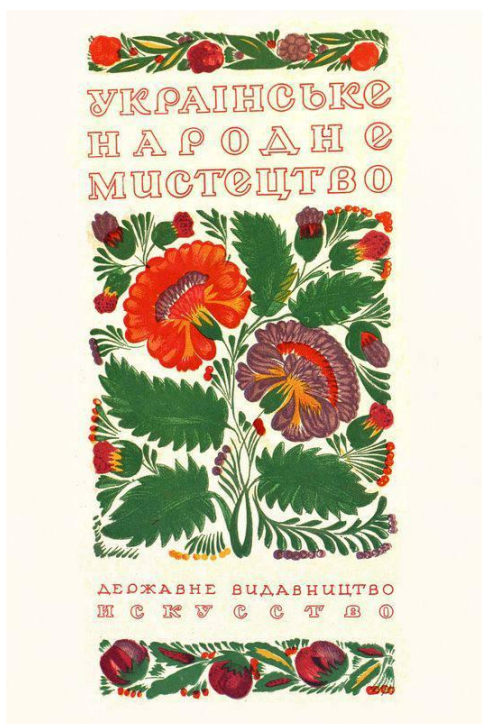

Рисунок 2.2- Аналог 2. Календар «Українське народне мистецтво»

Художні особливості: Календар присвячений традиційному українському народному мистецтву: вишивці, писанкарству. Кожен місяць представляє окремий вид народної творчості з типовими зразками та орнаментами.

Споживчі якості: Формат: 200×140 мм Обсяг: 12 аркушів + основа-підставка Кріплення: пружина з нижнім кріпленням Матеріал: матовий папір 170 г/м², основа – картон 2 мм

Композиційна побудова: Двостороння конструкція: на одній стороні – фотографія виробу народного мистецтва з коротким описом, на іншій – календарна сітка, прикрашена орнаментальними мотивами відповідного регіону України.

Образно-стилістичні ознаки: Дизайн календаря насичений етнічними мотивами, використовуються традиційні для українського мистецтва кольори: червоний, чорний, вохра, зелений. Шрифтове рішення поєднує стилізований заголовочний шрифт з імітацією рукописного тексту для додаткової інформації.

Позитивні аспекти:

- Чітка тематична спрямованість з фокусом на українській культурі

- Інформативність – наявність додаткових відомостей про види народного мистецтва

- Виразне стилістичне рішення з використанням національних мотивів

Негативні аспекти:

- Перенасиченість декоративними елементами, що іноді ускладнює сприйняття основної інформації

- Обмеженість представленого мистецтва лише народними формами, відсутність професійного мистецтва

- Недостатня увага до окремих митців, акцент на колективній творчості

2.3. Порівняльний аналіз та висновки

На основі проведеного дизайн-аналізу двох зразків календарної продукції мистецької тематики було складено порівняльну таблицю їхніх характеристик за ключовими параметрами.

На підставі проведеного аналізу можна зробити такі висновки:

1. Існуючі календарі мистецької тематики здебільшого фокусуються або на візуальному контенті з мінімальною текстовою інформацією, або на етнографічному підході до народного мистецтва. Цілісний підхід до представлення професійного українського мистецтва з акцентом на особистості митця через його твори та слова практично відсутній на ринку.

2. Спостерігається прогалина у сегменті календарів, які би представляли українське професійне мистецтво в усьому його розмаїтті – від класики до сучасності, при цьому розкривали б не лише візуальний аспект творчості, але й світогляд митців.

3. Наявні на ринку зразки календарної продукції мистецької тематики

зазвичай існують в одному форматі, без створення єдиної серії виробів різного призначення та розміру, що обмежує їх аудиторію та функціональність.

4. Жоден з проаналізованих зразків не реалізує повною мірою потенціал синергії візуального мистецтва та вербального самовираження митців для створення глибшого розуміння творчості та особистості художника.

5. Існує потреба в розробці серії календарів, які б:

- Охоплювали широкий спектр українського професійного мистецтва
- Розкривали особистість митця через поєднання візуальних творів та цитат
- Були представлені в різних функціональних форматах
- Мали високу естетичну та поліграфічну якість
- Виконували не лише утилітарну, але й культурно-просвітницьку функцію

Таблиця 1 – Порівняльні характеристики аналогів та прототипу

Параметр	Аналог 1	Аналог 2
Тематичне спрямування	Дерево життя	Українське народне мистецтво
Інформаційне наповнення	Мінімальне	Середнє
Дизайн-підхід	Мінімалістичний	Етнографічний
Цільова аудиторія	Широка	Поціновувачі народного мистецтва
Функціональність	Суто календар	Календар та інформаційне видання
Представлення українського мистецтва	Відсутнє	Обмежене народним мистецтвом

На основі проведеного дослідження ринку та аналізу аналогів і прототипу було сформульовано концепцію дизайн-проєкту серії календарів "Митці України, словами і душею". Основною ідеєю концепції стало створення серії

календарів різного формату, об'єднаних єдиним підходом до представлення українського мистецтва через синергію візуальних образів та слів митців. [12]

Художньо-графічні пропозиції

У процесі розробки концепції було створено три варіанти художньо-графічного рішення серії календарів, які по-різному інтерпретують основну ідею проекту.

Варіант 1: "Хронологічний підхід"

Перший варіант передбачає хронологічну структуру календаря, де кожен місяць представляє певний період в історії українського мистецтва: від народних витоків та бароко до авангарду та сучасності. Композиційне рішення базується на чіткій горизонтальній структурі з поділом сторінки на візуальну частину (репродукція), текстову частину (цитата та біографічна довідка) та функціональну частину (календарна сітка). [12]

Позитивні аспекти:

- Чітка структура допомагає користувачу орієнтуватися в історичному розвитку українського мистецтва
- Логічність та послідовність викладу матеріалу
- Класичний підхід до композиції забезпечує легкість сприйняття

Негативні аспекти:

- Надмірна передбачуваність композиційних рішень
- Обмеженість представлення окремих періодів одним митцем
- Деяка сухість та академічність підходу, що може звужити аудиторію календаря

Варіант 2: "Тематичний підхід"

Другий варіант пропонує тематичну організацію календаря, де кожен місяць об'єднаний певною темою в українському мистецтві: пейзаж, портрет, натюрморт, абстракція, соціальні теми тощо. Кожна тема представлена творами кількох митців різних періодів, що дозволяє показати еволюцію підходів до однієї теми. Композиційне рішення динамічне, з варіативним розташуванням елементів та використанням колажу для створення візуальних зв'язків між

творами різних епох. [13]

Позитивні аспекти:

- Можливість представити більшу кількість митців та їхніх творів
- Наочне демонстрування еволюції мистецьких підходів до однієї теми
- Динамічність та різноманітність візуального рішення

Негативні аспекти:

- Складність сприйняття через велику кількість візуальної інформації
- Ризик поверхневого представлення окремих митців
- Технічні складнощі у відтворенні колажної структури у різних форматах календарів

2.4. Новизна дизайн-проєкту

Новизна розробленого дизайн-проєкту серії календарів "Митці України, словами і душею" полягає в наступних аспектах:

1. **Концептуальна новизна:** Вперше запропоновано комплексний підхід до представлення українського професійного мистецтва через поєднання візуальних творів з вербальним самовираженням митців, що дозволяє сформувати більш глибоке та багатовимірне розуміння їхньої творчості.

2. **Формальна новизна:** Розроблено серію календарів у трьох різних форматах (настільний перекидний, настільний та кишеньковий) з єдиною концепцією та дизайн-підходом, що розширює функціональні можливості використання продукту та охоплює більш широку аудиторію.

3. **Змістова новизна:** На відміну від існуючих на ринку календарів мистецької тематики, проєкт представляє широкий спектр українського професійного мистецтва – від класиків до сучасників, з акцентом на особистості митця та його світогляді.

4. **Композиційна новизна:** Запропоновано оригінальне рішення

інтеграції цитат у загальну композицію сторінки календаря, де слова митця стають не просто доповненням, а рівноцінним візуальному твору елементом дизайну.

5. **Культурно-освітня новизна:** Проєкт виходить за межі традиційної функції календаря як засобу відліку часу, перетворюючись на культурно-просвітницький артефакт, що сприяє популяризації українського мистецтва та формуванню національної культурної ідентичності.

Таким чином, дизайн-проєкт серії календарів "Митці України, словами і душею" заповнює наявну на ринку прогалину в сегменті якісної календарної продукції, присвяченої українському мистецтву, та пропонує новий підхід до представлення національної культурної спадщини через синергію візуального мистецтва та вербального самовираження митців.

Результатом передпроєктного аналізу стало формування чіткого бачення дизайн-проєкту, що відповідає сучасним тенденціям ринку календарної продукції, вирішує виявлені проблеми в сегменті календарів мистецької тематики та пропонує інноваційний підхід до популяризації українського мистецтва через серію функціональних та естетично привабливих виробів.

2.5. Дослідження та відбір матеріалу

Наступним кроком стало масштабне дослідження творчості українських митців різних епох та напрямків з метою відбору персоналій для календарів. Враховуючи формат перекидного календаря, було визначено необхідність відбору 12 митців для представлення на місячних розворотах, а також додаткових персоналій для настільного та кишенькового форматів.

Відбір митців здійснювався за кількома критеріями:

- Значущість творчого внеску в українське мистецтво
- Наявність виразного індивідуального стилю та філософії творчості
- Наявність автентичних висловлювань, що відображають світогляд

МИТЦЯ

- Різноманітність представлених мистецьких напрямків та епох
- Гендерний баланс (включення жінок-мисткинь, часто недостатньо представлених у контексті українського мистецтва)

На основі цих критеріїв було сформовано перелік митців, серед яких:

- Класики українського образотворчого мистецтва (Т. Шевченко, М. Пимоненко, О. Мурашко, С. Васильківський)
- Представники модерністських течій (О. Архипенко, О. Екстер, М. Бойчук, В. Єрмилов)
- Шістдесятники та нонконформісти (А. Горська, В. Зарецький, Ф. Гуменюк)
- Сучасні митці (М. Примаченко, А. Криволап, О. Ройтбурд, В. Сидоренко, В. Ралко)

Паралельно з відбором персоналій здійснювався пошук цитат та висловлювань, які найкраще відображають творчу філософію кожного митця. Джерелами стали автобіографічні тексти, мемуари, листи, інтерв'ю, щоденники, поетичні твори. Особлива увага приділялася висловлюванням, які розкривають особистість митця, його цінності, ставлення до мистецтва та життя. [14]

2.6. Розробка концептуального рішення

Після формування змістового наповнення розпочався етап розробки концептуального дизайн-рішення для серії календарів. Центральною ідеєю став принцип "діалогу" — візуального та вербального, минулого і сучасного, традиції та новаторства. Для реалізації цієї ідеї було обрано модульну композиційну систему, яка дозволяє створювати гармонійні поєднання зображення та тексту з урахуванням особливостей кожного формату.

Концептуальне рішення передбачає:

- Єдину стилістику оформлення для всіх форматів календарів з урахуванням їхніх функціональних особливостей
- Використання зображень творів мистецтва як домінуючих візуальних елементів

- Інтеграцію цитат у композицію таким чином, щоб вони вступали у візуальний діалог із зображенням
- Створення єдиної колірної гами, що базується на традиційних для українського мистецтва кольорах з сучасною інтерпретацією
- Застосування типографічної системи, що поєднує класичні та сучасні шрифти для створення контрасту між історичним контекстом та актуальністю мистецтва

Важливим аспектом концепції стала ідея календаря не лише як утилітарного предмету, але й як артефакту, що має самостійну естетичну цінність. Тому особлива увага приділялася якості дизайну та матеріалів, деталям оформлення та фінішної обробки. [15]

2.7. Розробка графічного рішення

На основі концептуального рішення розпочалась робота над графічним оформленням календарів. Для настільного перекидного календаря було розроблено сітку верстки, що передбачає чіткий розподіл інформаційних блоків: зображення твору мистецтва, цитата митця, календарна сітка, додаткова інформація про митця та його твори. [16]

Для настільного календаря меншого формату обрано більш компактну структуру з акцентом на функціональності календарної сітки, проте зі збереженням візуальної та текстової складових концепції. Для кишенькового календаря розроблено мінімалістичне рішення, що фокусується на найбільш яскравих візуальних образах та лаконічних цитатах.

У процесі роботи над графічним рішенням особлива увага приділялася:

- Створенню гармонійної композиції на кожній сторінці календаря
- Вибору оптимальних форматів репродукцій творів мистецтва з урахуванням їхніх пропорцій та особливостей
- Розробці типографічної ієрархії для різних типів текстової інформації

- Вибору шрифтів, що відповідають концепції та забезпечують оптимальну читабельність
- Створенню системи навігації у календарі з використанням кольорного кодування для різних сезонів
- Розробці фірмового стилю серії календарів з єдиними графічними елементами, що забезпечують впізнаваність

Для кожного з трьох форматів календарів було створено прототипи з використанням графічних редакторів Adobe Illustrator та Adobe Photoshop. На цьому етапі здійснювалося моделювання розворотів, вибір оптимальних пропорцій і розмірів елементів, налаштування кольорних схем. Особлива увага приділялася якості репродукцій творів мистецтва — обробці зображень, кольорній корекції, підвищенню чіткості деталей.

2.8. Вибір матеріалів та технологій

Після затвердження графічного рішення розпочався етап вибору матеріалів та технологій виготовлення календарів. Для настільного перекидного календаря було обрано:

- Папір для внутрішніх блоків: крейдований матовий, 200 г/м², який забезпечує якісну передачу кольорів без надмірного блиску
- Підкладка: картон хром-ерзац 2 мм, обтягнутий дизайнерським папером
- Кріплення: металева пружина з верхнім підвісом, що забезпечує зручне перегортання сторінок
- Додаткове оздоблення: вибіркоче УФ-лакування для акцентування окремих елементів дизайну

Для настільного календаря меншого формату:

- Папір для блоку: крейдований, 160 г/м²
- Підставка: картон, обтягнутий дизайнерським папером з тисненням
- Кріплення: скоба або клейове кріплення (залежно від конструкції)

Для кишенькового календаря:

- Папір: крейдований, 300 г/м² з ламінуванням для підвищення міцності
- Додаткове оздоблення: заокруглені кути для зручності використання

Вибір технологій друку базувався на необхідності забезпечення високої якості відтворення творів мистецтва та тривалого терміну використання календарів. Для усіх трьох форматів було обрано офсетний друк, який забезпечує точну передачу кольорів та деталей. Для настільного перекидного календаря додатково передбачено використання п'ятої фарби (пантону) для окремих елементів дизайну, що підкреслює преміальність видання. [17]

2.7. Підготовка до друку та виготовлення макетів

Підготовка до друку передбачала:

- Розробку детальних технічних специфікацій для кожного формату календаря
- Створення макетів для друку з урахуванням вимог поліграфічного виробництва
- Налаштування кольірних профілів для забезпечення точності кольоровідтворення
- Підготовку файлів у форматі PDF/X-1a з усіма необхідними параметрами
- Створення монтажних спусків відповідно до обраної технології друку

Для перевірки якості дизайну та верстки було виготовлено прототипи усіх трьох форматів календарів з використанням цифрового друку. Це дозволило оцінити пропорції, читабельність тексту, якість відтворення зображень та зручність користування. На основі аналізу прототипів було внесено корективи у дизайн-макети, оптимізовано розміри шрифтів та

розташування елементів.

2.9. Виготовлення тиражу та контроль якості

Після затвердження коректур та пробних відбитків розпочався процес виготовлення тиражу календарів. На цьому етапі здійснювався контроль якості на всіх стадіях виробництва:

- Контроль якості друку та відповідності кольорів еталонам
- Контроль якості післядрукарської обробки (різання, бігування, ламінування)
- Контроль якості складальних операцій (кріплення блоків, монтаж підставок)
- Перевірка функціональності та зручності використання календарів різних форматів

Особлива увага приділялася якості відтворення творів мистецтва, точності передачі кольорів та деталей, що мають важливе значення для сприйняття мистецьких робіт. Також ретельно контролювалася якість типографіки — чіткість шрифтів, відсутність дефектів друку на текстових елементах.

2.10. Результати розробки та їх оцінка

Розроблена серія календарів "Митці України, словами і душею" являє собою цілісний дизайн-продукт, що вирізняється оригінальністю концепції, високою якістю виконання та культурно-просвітницьким потенціалом. Три формати календарів (настільний перекидний, настільний та кишеньковий) утворюють єдину стилістичну лінійку, проте кожен з них має свої особливості та переваги.

Настільний перекидний календар став центральним елементом серії, виконуючи роль "артбуку", що розповідає історію українського мистецтва

через дванадцять яскравих персоналій та їхніх творів. Кожен місячний розворот представляє одного митця через репродукцію його знакового твору, супроводжувану промовистою цитатою та короткою біографічною довідкою. Календарна сітка органічно інтегрована в дизайн, не порушуючи естетичної цілісності композиції.

Настільний календар меншого формату поєднує функціональність з естетичною привабливістю. Він містить більш компактні зображення творів мистецтва та короткі цитати, проте зберігає концептуальну єдність з основним календарем. Завдяки зручному формату та практичній підставці, цей календар ідеально підходить для робочого столу чи домашнього простору.

Кишеньковий календар, незважаючи на мінімалістичний дизайн, зумовлений обмеженнями формату, також втілює ключові елементи концепції. На його лицьовій стороні розміщено колаж із фрагментів творів українських митців, а на зворотній — календарну сітку та добірку найбільш лаконічних та глибоких цитат.

Усі три формати календарів об'єднані спільними дизайнерськими рішеннями: єдиною колірною гамою, спорідненою типографікою, впізнаваними графічними елементами та логотипом серії. Це забезпечує візуальну цілісність серії та її ідентифікацію як єдиного дизайн-продукту.

Розроблена серія календарів вирізняється високою якістю дизайну та виконання, що підтверджується результатами тестування серед фокус-групи потенційних користувачів. Учасники тестування відзначили:

- Оригінальність концепції та її актуальність у контексті сучасних культурних процесів
- Високу естетичну якість дизайну та професійний рівень виконання
- Інформативність та освітній потенціал календарів
- Функціональність та зручність використання у повсякденному житті
- Цінність календарів як сувенірної продукції та потенційних подарунків

Таким чином, розроблена серія календарів "Митці України, словами і душею" успішно реалізує поставлені завдання, поєднуючи утилітарну функцію

календаря як засобу планування часу з культурно-просвітницькою місією популяризації українського мистецтва. [18]

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ДИЗАЙН КАЛЕНДАРІВ

3.1. Вибір розміру і формату настінного, настільного і кишенькового календаря

У процесі розробки дизайн-проєкту календарної продукції важливим етапом є визначення відповідного формату для кожного з видів календарів: настінного, настільного та кишенькового. Розмір і формат відіграють ключову роль у зручності використання, візуальному сприйнятті інформації та загальній естетичній привабливості виробу. При виборі формату враховувались як ергономічні, так і технічні параметри друку.

Настільний календар має формат 150×80 мм. Такий розмір є оптимальним для розміщення на робочому столі, не займає багато простору, але водночас забезпечує достатню площу для зручного читання дат, коротких цитат митців та перегляду ілюстрацій. Конструктивно настільний календар буде виготовлено у вигляді «будиночка» (трикутної форми) з перекидними аркушами, що дозволить легко змінювати місяці та зробить календар привабливим елементом інтер'єру.

Кишеньковий календар має компактний розмір 100×70 мм. Такий формат дає змогу легко носити календар із собою в гаманці або кишені, що відповідає його призначенню як індивідуального засобу орієнтування у часі. Кишеньковий календар виконано у формі плаского одноаркушного виробу, на звороті якого можна розмістити коротку інформацію про автора або ілюстрацію.

Настінний перекидний календар буде виготовлено у форматі А3 (297×420 мм). Це дозволяє створити візуально насичений і багатий на графіку продукт, що поєднує у собі ілюстрації, календарну сітку та текстову частину (цитати, біографічні фрагменти митців України). Календар складатиметься з 14 аркушів — 12 сторінок з місяцями, обкладинки та підкладинки. Великий розмір дає змогу ефективно передати художню ідею, забезпечити якісне відтворення кольору та деталізації зображень, а також комфортне використання вдома або в

офісі.

Загалом вибрані формати забезпечують як функціональність кожного виду календаря, так і узгодженість їх у межах єдиного візуального стилю, що сприяє формуванню цілісного і виразного дизайн-проекту на тему «Митці України, словами і душею».

3.2. Створення ескізів

Процес створення дизайн-проекту календарів розпочався з виконання первинних ескізів, що дозволили візуалізувати загальну концепцію, композиційні рішення та стилістичне спрямування кожного виду календаря. Відповідно до задуму, кожен із форматів — настінний, настільний та кишеньковий — має відображати ідею культурної спадщини України через постаті її видатних митців, поєднуючи функціональність із візуальною глибиною.

Кишеньковий календар (розмір 100×70 мм) виконаний у компактному форматі, з одного боку розміщено декоративну стилізовану квіткову композицію у національних кольорах та напис «Мистецтво — душа народу», що підсилює патріотичне звучання ідеї. Зворотній бік містить календарну сітку на весь рік, розміщену у чіткій і компактній формі. (рис.3.1)

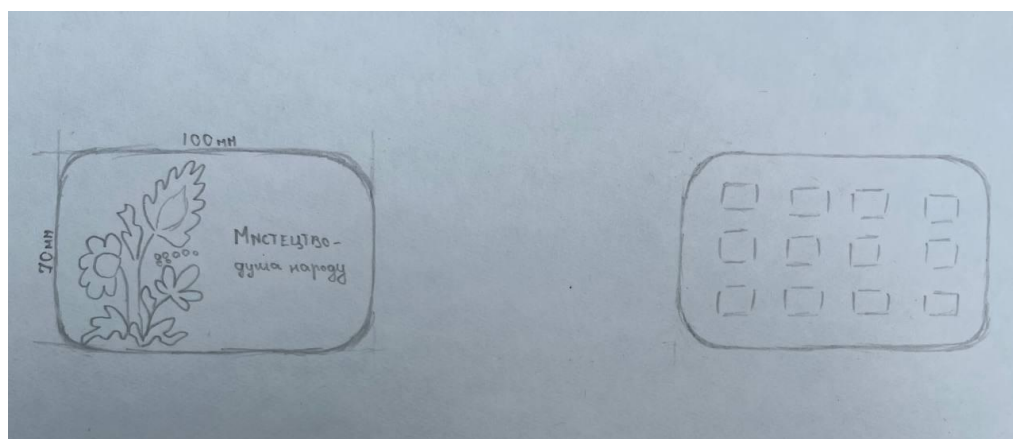

Рисунок 3.1 – Ескіз кишенькового календаря

Настільний календар (150×80 мм) виконано у горизонтальному форматі з

трикутною підставкою. Ескізи включають центральний візуальний акцент — декоративні елементи у стилі петриківського розпису, що доповнюють напис “2025”. Такий підхід формує естетичну єдність із загальною концепцією проєкту, передаючи емоційний та культурний настрій. Оформлення максимально адаптоване до умов щоденного використання в інтер’єрі. (рис.3.2)

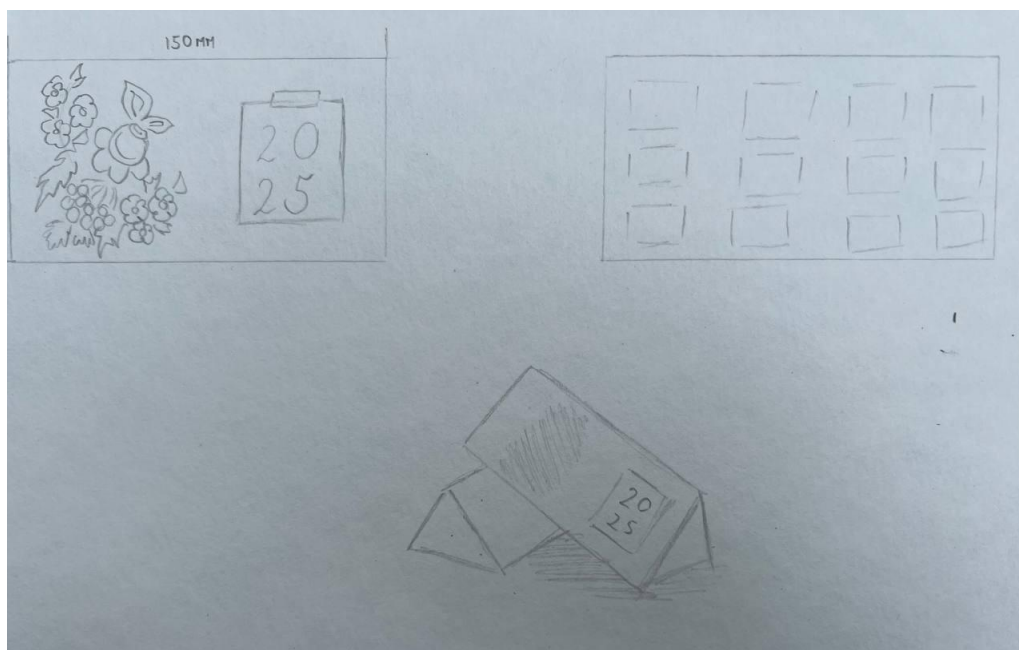

Рисунок 3.2 – Ескіз настільного календаря

Настінний перекидний календар (формат А3, 14 аркушів: 12 місяців + обкладинка та підкладка) має найбільшу площу для візуального наповнення. На кожній сторінці передбачено зображення видатного українського митця, створене з портретною точністю в поєднанні з графічними елементами, що репрезентують його творчість. Кожен місяць містить також крилатий вислів або цитату митця, що посилює смислове навантаження. Ескізи виконані у техніці олівцевого рисунка з легким тінюванням, що дозволяє сфокусуватись на композиції, не відволікаючись на деталі. (рис.3.3)

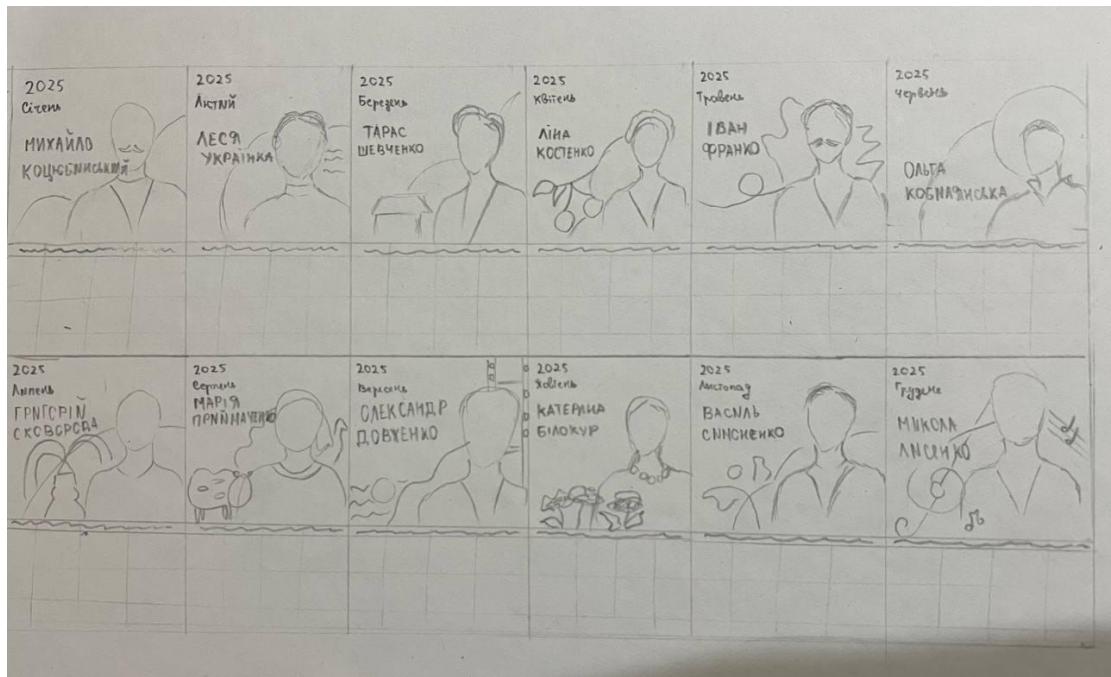

Рисунок 3.3 – Ескіз сторінок настінного перекидного календаря

Обкладинка для настінного перекидного календаря включає в себе митців зображених на кожній з сторінок місяця. Підкладинка є однотонного кольору без жодного малюнку. (рис.3.4)

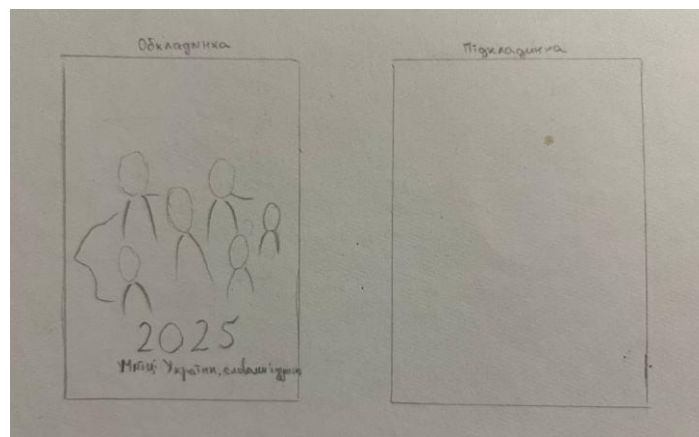

Рисунок 3.4 – Ескіз обкладинки та підкладинки для настінного календаря

Розроблені ескізи стали основою для подальшої цифрової реалізації, з урахуванням адаптації кольорової гами, шрифтів, стилістичних акцентів та

календарної структури згідно з обраною тематикою.

3.3. Створення ілюстрованої частини настінного, настільного та перекидного календарів

У процесі створення календарної продукції особливу увагу приділено графічному оформленню та побудові календарної сітки. В моєму дипломному проєкті розроблено три типи календарів: настінний перекидний, настільний класичний та кишеньковий. Основна ідея — популяризація українських митців через образне та емоційне подання, поєднане з функціональністю календарної форми.

Настінний перекидний календар є основним акцентом проєкту. Його структура передбачає щомісячне перегортання сторінок, кожна з яких має ілюстрацію та календарну сітку. (Рис.3.5)

Рисунок 3.5 – Приклад ілюстрацій для настінного календаря

Основний композиційний принцип побудови — 70% площі займає зображення, 30% — календарна сітка. (рис.3.6)

Рисунок 3.6- Побудова настінного календаря

Такий розподіл дозволяє зберегти візуальну домінанту художнього образу й водночас забезпечити зручне користування календарем. Ілюстрації створені за тематикою українських митців, втілюючи ідеї, образи або символи, пов'язані з творчістю, висловлюваннями та духом цих особистостей.

Календарна сітка для настінного календаря розроблена в Adobe Illustrator. Вона має чітку структуру: дні тижня, далі — дати. Колористика й типографіка сітки адаптовані до стилістики загального дизайну — лаконічна, зручна для читання, не перевантажує зорове сприйняття. (рис.3.7)

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

Рисунок 3.7 – Сітка для настінного календаря

Настільний календар виконаний у класичному форматі — він не є перекидним, а складається з одного аркуша зігнутого в трикутник з однієї сторони зображення і рік календаря, а з іншої . Такий формат зручний для розміщення на робочому столі й постійного огляду. (рис.3.8)

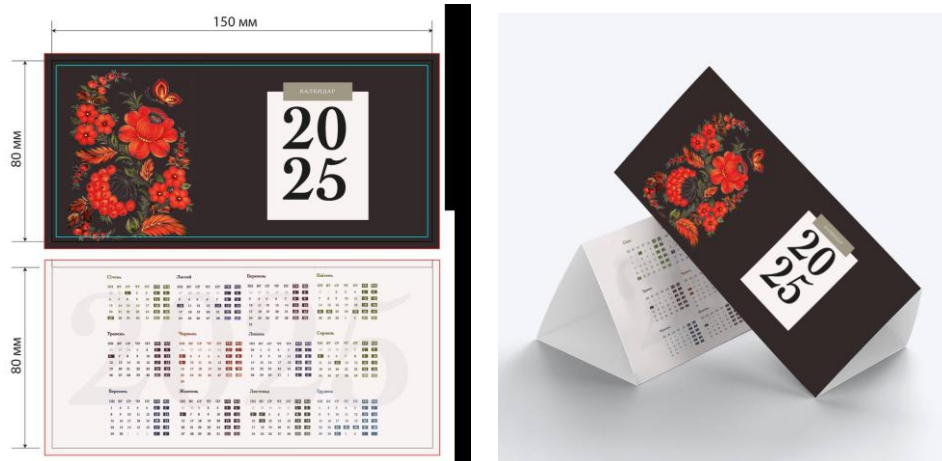

Рисунок 3.8 – Настільний календар

Сітка розроблена в Adobe Illustrator, уніфікована за стилем із настінним календарем, але адаптована під горизонтальний формат. (рис.3.9)

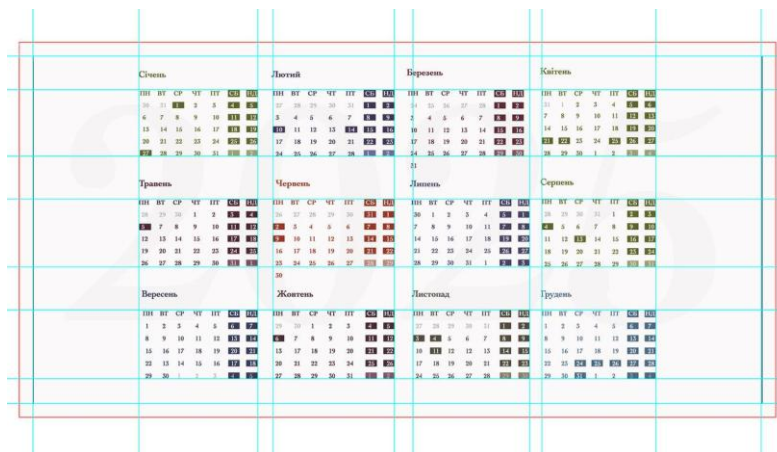

Рисунок 3.9 – Сітка для настільного календаря

Кишеньковий календар створено як компактний поліграфічний носій.

Його особливість — максимальна інформативність на малій площі. Дизайн адаптований до розміру кредитної картки: на одній стороні розміщено річну календарну сітку, а на звороті — художній фрагмент, стилістично пов'язаний із настінним і настільним календарями. (рис.3.10)

Рисунок 3.10 – Кишеньковий календар

Усі три сітки створені вручну в Adobe Illustrator, що дозволяє зберігати чіткість, масштабованість та якість друку. Такий підхід також забезпечує гнучкість у подальшому макетуванні та верстці календарної продукції. (рис.3.11)

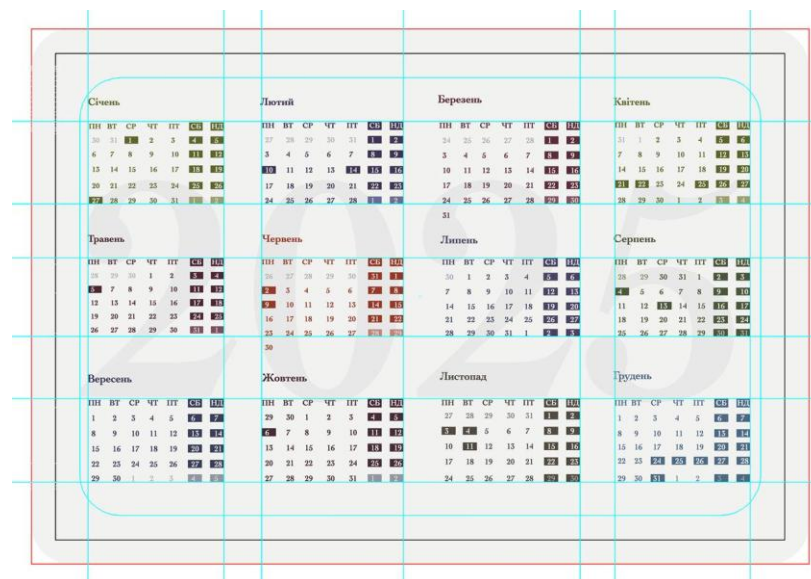

Рисунок 3.11 – Сітка для кишенькового календаря

3.4. Колористичні та текстові рішення для календарів

У процесі розробки дизайн-проекту календарної продукції я приділила значну увагу підбору колірних та текстових рішень. Кожен із трьох типів календарів — настінний перекидний, настільний та кишеньковий — має власну колористичну концепцію, яка відображає не лише візуальні особливості, а й змістову, тематичну глибину проекту.

Настінний перекидний календар побудований за принципом щомісячного оновлення не тільки ілюстрації, а й кольору фону та графічних елементів, які змінюються відповідно до емоційного настрою кожної цитати, обраної для конкретного місяця. Наприклад, якщо в січні подано влучну та стриману цитату поета-філософа, для оформлення місяця я використовую холодні відтінки синього чи сірого кольору. У березні, якщо цитата сповнена надії чи пробудження — обираю м'які зелені або жовтуваті тони. Таким чином, кольори стають продовженням сенсу, візуально доповнюючи емоційний посил ілюстрації та тексту. Це дає змогу глядачеві не лише бачити, а й відчувати настрої, який я прагнула передати через щомісячну композицію. (рис.3.12)

Рисунок 3.12 – Кольорова гама для настінного календаря

Усі кольори я добирала вручну, орієнтуючись на символізм, настрої поетичних фраз і внутрішній ритм кожного аркуша. Для кожного місяця створено окрему колористичну композицію, гармонійно поєднану з

ілюстрацією та календарною сіткою, не порушуючи її читабельності. (рис.3.13)

Рисунок 3.13 – Кольорова гама настінного календаря

Настільний календар має зовсім інший підхід — його візуальну основу становить червоний петриківський розпис, стилізований під декоративне обрамлення. Цей вибір був зроблений свідомо, оскільки петриківка як елемент української ідентичності ідеально передає енергію, тепло й життєствердність. Червоний колір тут виконує подвійну функцію: він і декоративний, і символічний — пов’язаний із любов’ю, родинністю, вогнем домашнього вогнища. Я використовувала насичені відтінки червоного в поєднанні з білим тлом та елементами сітки чорного кольору, щоб зберегти баланс декоративності й функціональності. (рис.3.14).

Кольорова гама: білий, чорний, червоний

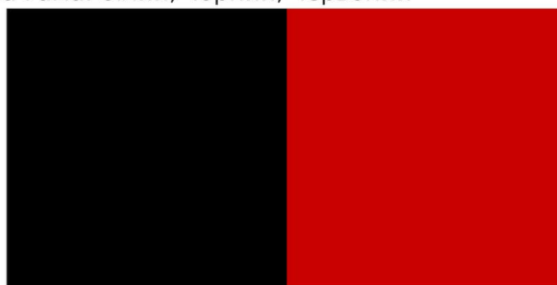

Рисунок 3.14 – Кольорова гама настільного календаря

Кишеньковий календар витримано в холоднішій гамі — основною стала синя стилізація петриківського розпису. Цей варіант обрано для створення відчуття свіжості, простору та спокою. Синій петриківський візерунок на білому тлі виглядає чисто, витончено й сучасно, одночасно зберігаючи глибоке культурне коріння. Він не лише виконує декоративну функцію, а й візуально структурує обмежену площу кишенькового формату. (рис.3.15)

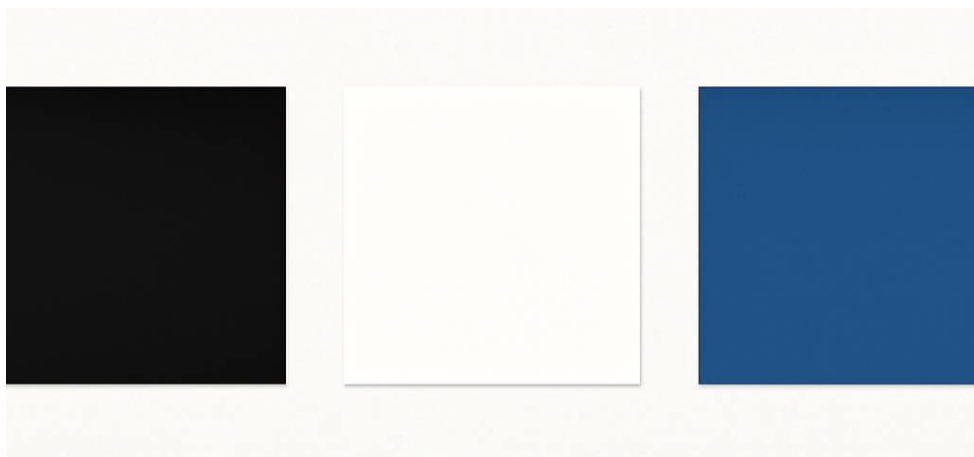

Рисунок 3.15 – Кольорова гама кишенькового календаря

Для оформлення текстових елементів у всіх трьох типах календарів я обрала шрифт Cochin. Його естетичний характер і витончені форми чудово поєднуються з загальною концепцією проєкту, яка має на меті передати глибину, інтелектуальність і витонченість українського мистецтва, представленого через поетичне слово.

Cochin — це антиква з чітко вираженими засічками, створена у класичній традиції, яка надає текстам вишуканості, але при цьому не ускладнює сприйняття. Саме тому цей шрифт чудово працює як у великих заголовках (імена митців, цитати), так і в дрібніших підписах, позначеннях місяців чи днів тижня. (рис.3.16)

Cochin Font
1234567890

Cochin Font
1234567890

“Можна все на світі вибирати, сину,
вибрати не можна тільки Батьківщину.”
Василь Симоненко

Рисунок 3.16 – Основний шрифт для настінного, настільного,
кишенькового календарів

Таким чином, колористичні та текстові рішення стали важливою частиною мого дизайн-проекту. Кожен колір і кожен елемент тексту були свідомо підібрані, аби розкривати тему «Митці України, словами і душею» не лише через зміст, а й через образ, настрій та емоції, які сприймаються на рівні зору.

РОЗДІЛ 4. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДРУКУ

4.1. Вибір способу друку

Для виготовлення настінного перекидного, настільного та кишенькового календарів я обрала офсетний спосіб друку. Це один із найпоширеніших та найефективніших способів, який забезпечує високу якість зображень і чіткість кольору, особливо при роботі з деталізованими ілюстраціями та художніми елементами, притаманними українському мистецтву.

Офсетний друк ідеально підходить для середніх і великих накладів, дозволяє передати повну палітру кольорів та точно відтворити петриківський розпис, використаний у настільному (червоний) та кишеньковому (синій) календарях. Також цей спосіб гарантує якісне відображення змінної кольорової гами в настінному календарі, яка залежить від настрою місяця, цитати чи творчості конкретного митця.

Крім офсетного, в деяких випадках (наприклад, для персоналізації чи пробних відбитків) я використовувала струминний друк. Цей метод забезпечує точне нанесення фарби з мікросопел і дає змогу протестувати кольорову гаму та композицію перед масовим виробництвом.

Для друку обкладинок і підкладок настінного перекидного календаря використано:

- Формат: 297×420 мм (A3);
- Кріплення: металева пружина з ригелем;
- Обкладинка: 2 листи дизайнерського картону щільністю 210 г/м²;
- Внутрішній блок: 12 листів, крейдований папір щільністю 130 г/м².

Для настільного та кишенькового календарів використано:

- Матеріал: щільний картон (для довговічності);
- Форма та розмір: відповідно до класичних стандартів настільних і кишенькових календарів;

- Поверхня: глянцева або матова ламінація, залежно від виду.

Для друку таких виробів використовуються професійні офсетні машини друкарень повного циклу. Після друку кожен тип календаря проходить постдрукарську обробку — обрізку, кріплення пружини (у настінному), ламінацію (за потреби), пакування.

При необхідності на календарі можуть бути додані додаткові декоративні елементи: курсори для позначки дати, фактурні ефекти тиснення або лакування тощо.

4.2. Вибір друкарського обладнання

Для створення оригінал-макетів усіх трьох типів календарів я використовувала комп'ютерно-видавничу систему (КВС), яка складається з сучасного графічного моноблока та плотера.

Вибір зупинився на моноблоці Acer Aspire Z3770, який має потужні технічні характеристики для роботи з графікою високої роздільної здатності. Завдяки відсутності окремого системного блоку він зручний для роботи в обмеженому просторі. Для виводу кольорових проб та великих зображень використано плотер Epson Stylus Pro 9900.

Введення графічних матеріалів здійснювався за допомогою підключення дзеркальної фотокамери через USB-кабель.

Технічні характеристики моноблока Acer Aspire Z3770:

Параметри	Значення
Діагональ дисплею	21,5"
Дисплей	Full HD (1920×1080)
Тактова частота	3,3 ГГц (2 ядра)
Тип процесора	Intel Core i3-3320
Оперативна пам'ять	4 ГБ
Пам'ять на жорсткому диску	500 ГБ

ВИСНОВКИ

У ході виконання дипломної роботи на тему «Дизайн-проект настільного перекидного календаря, настільного та кишенькового на тему "Митці України, словами і душею"» було реалізовано комплексний підхід до створення оригінальних календарних продуктів, які поєднують у собі функціональність, естетичність та глибокий культурний зміст. Проект ґрунтувався на детальному аналізі творчої спадщини українських митців, їхніх філософських поглядів та художніх практик, що дозволило створити цілісну концепцію, спрямовану на популяризацію національного мистецтва у повсякденному житті.

Основним досягненням роботи стало вдале поєднання практичної складової календаря як організаційного інструменту з його мистецькою та просвітницькою функціями. Композиційні рішення кожного з трьох типів календарів – настільного перекидного, настільного та кишенькового – були розроблені з урахуванням їх специфіки використання. Настільний перекидний календар, орієнтований на тривале використання, отримав витончене оформлення з акцентом на цитатах митців та елементах візуального мистецтва. Настільний календар як стаціонарний об'єкт інтер'єру був виконаний у більш лаконичному стилі з чіткою структурою. Кишенькова версія, розрахована на мобільність, враховувала вимоги компактності та простоти при збереженні художньої складової.

Важливим аспектом роботи став ретельний підбір кольорової гами, що базувався на традиційних українських кольорових рішеннях з використанням природних відтінків та символічних кольорів національної культури. Використання теплих пастельних тонів, глибоких синіх та золотистих акцентів не лише надало календарям естетичної привабливості, але й створило асоціативний зв'язок із українською художньою традицією.

Шрифтове оформлення було підібране з урахуванням завдань читабельності та художньої виразності. Поєднання класичних серіфних

шрифтів для заголовків і цитат із сучасними безсеріфними для календарних сіток забезпечило гармонійний баланс між традицією та сучасністю. Особливу увагу приділено типографічній ієрархії, що дозволило ефективно структурувати інформацію на обмеженому просторі сторінки.

У процесі розробки було випробуно різні варіанти графічних елементів – від традиційних орнаментів до абстрактних композицій, що імітують художні техніки. Це дозволило визначити оптимальний рівень деталізації для кожного типу календаря. Використання текстур паперу та полотна у фоновому оформленні додало виробам тактильної привабливості та ефекту ручної роботи.

Соціокультурна значущість проєкту полягає в тому, що він трансформує звичайний предмет щоденного вжитку у носія культурної пам'яті, сприяючи підвищенню обізнаності про українське мистецтво серед широкого загалу. Кожен календар у цій серії стає не лише інструментом планування часу, але й своєрідним міні-виданням з елементами мистецтвознавства, здатним виконувати просвітницьку функцію.

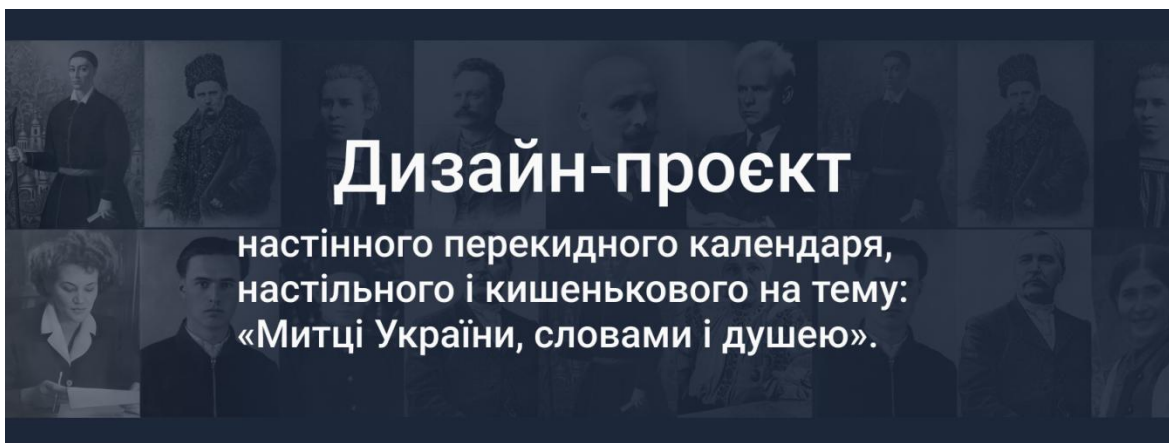
Перспективи подальшого розвитку проєкту можуть включати розширення тематичних ліній (наприклад, календарі, присвячені окремим мистецьким напрямам або регіональним художнім школам), впровадження інтерактивних елементів (QR-коди з посиланнями на віртуальні екскурсії чи аудіозаписи), а також експерименти з альтернативними матеріалами (екопапір, дерево, текстиль).

Підсумовуючи, виконана робота демонструє, що навіть у таких утилітарних об'єктах, як календарі, можна втілити глибокий культурний зміст, перетворивши їх на ефективний інструмент популяризації національного мистецького надбання. Отримані результати свідчать про високу ефективність обраного підходу до дизайну, який успішно поєднує функціональність, естетику та освітній потенціал, що відкриває нові можливості для подальших творчих досліджень у галузі прикладної графіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Довженко О.* Зачарована Десна: вибрані твори. — К.: Радянський письменник, 1984. — 320 с.
2. Шевченко Т.* Кобзар. Повне академічне зібрання творів у 6 томах. — К.: Наукова думка, 2003.
3. Мистецтво України: Енциклопедія* / за ред. А. В. Кудрицького. — К.: УЕ, 2005. — Т. 1–5.
4. Березовчук Л.* Дизайн друкованої продукції: підручник. — Х.: Вид-во ХДАДМ, 2018. — 256 с.
5. Кривенко В.* Графічний дизайн: композиція, кольорознавство, типографіка. — К.: КНУТД, 2020. — 184 с.
6. Склярєнко О.* Український народний орнамент: історія, символіка, колір. — Львів: Світ, 2019. — 120 с.
7. Петренко Л.* «Візуальна комунікація в сучасному дизайні» // Вісник НАУ. Серія: Мистецтвознавство. — 2021. — № 3. — С. 45–52.
8. Савчук В.* «Еволюція календарного дизайну: від функції до мистецтва» // Український дизайн: теорія та практика. — 2022. — № 1. — С. 67–73.
9. Офіційний сайт Українського інституту книги* — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ui.org.ua> (дата звернення: 10.05.2024).
10. Adobe Creative Suite: Офіційний посібник з Illustrator та Photoshop (2023). — 400 с.
11. Pantone Color Guide (2024 Edition). — Pantone LLC, 2024.
12. Гончар І. Сучасна українська типографіка: правила та методи. — К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2023. — 280 с.
13. Лисенко М. Історія української графіки ХХ століття. — Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. — 312 с.
14. Поліщук О. «Інтерактивний дизайн у сучасних медіа» // Медіа-культура України. — 2023. — № 2. — С. 88–97.

- 15.Коваленко Т. Етнодизайн: традиції в сучасному контексті. — Х.: Фоліо, 2022. — 230 с.
- 16.Міжнародний журнал дизайну "Design UA" — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://designua.com.ua> (дата звернення: 12.04.2024).
- 17.Волошин Р. «Тенденції розвитку веб-дизайну в Україні» // Цифрові технології в мистецтві. — 2024. — № 1. — С. 33–41.
- 18.Марченко С. Брендинг та фірмовий стиль: практичний посібник. — К.: КНУБА, 2023. — 195 с.
- 19.Білик Н., Іванова О. Колір і простір у графічному дизайні. — Х.: Майстер-Принт, 2024. — 176 с.
- 20.Морозова А. «Екологічний підхід у пакувальному дизайні України» // Вісник ХДАДМ. — 2023. — № 4. — С. 112–120.
- 21.Соколюк І. Шрифт і шрифтова композиція: навчальний посібник. — Львів: Українська академія друкарства, 2022. — 248 с.
- 22.Adobe XD для UI/UX дизайнерів / за ред. Д. Павленка. — К.: IT Books, 2024. — 320 с.

Мета дипломної роботи:

розробка серії календарів (настінного перекидного, настільного та кишенькового) з єдиною концепцією "Митці України, словами і душею", що популяризуватиме творчість українських митців через поєднання візуальних образів їхніх робіт з цитатами, які розкривають їхнє світобачення, філософію та ставлення до життя і мистецтва.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання:

1. Проаналізувати історію та типологію календарної продукції з акцентом на особливостях дизайну тематичних календарів культурно-мистецького спрямування.
2. Визначити етапи проектування настінного, настільного та кишенькового календарів.
3. Спроекувати настінний, настільний та кишеньковий календарі.
4. Визначити техніко-економічні характеристики друку.

Об'єкт дослідження

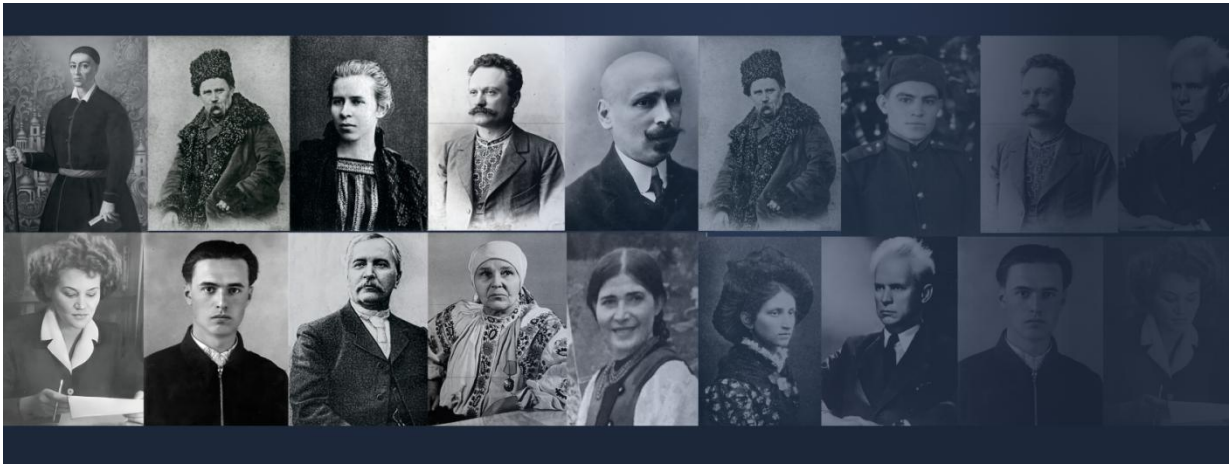
Процеси дизайн проектування поліграфічної продукції.

Предмет дослідження

Способи і засоби проектування настінного перекидного календаря за допомогою програми Adobe Photoshop.

Рисунок А.1 – Основні положення дипломної роботи, що виносяться на захист.

Аналоги:

Пошук ідей:

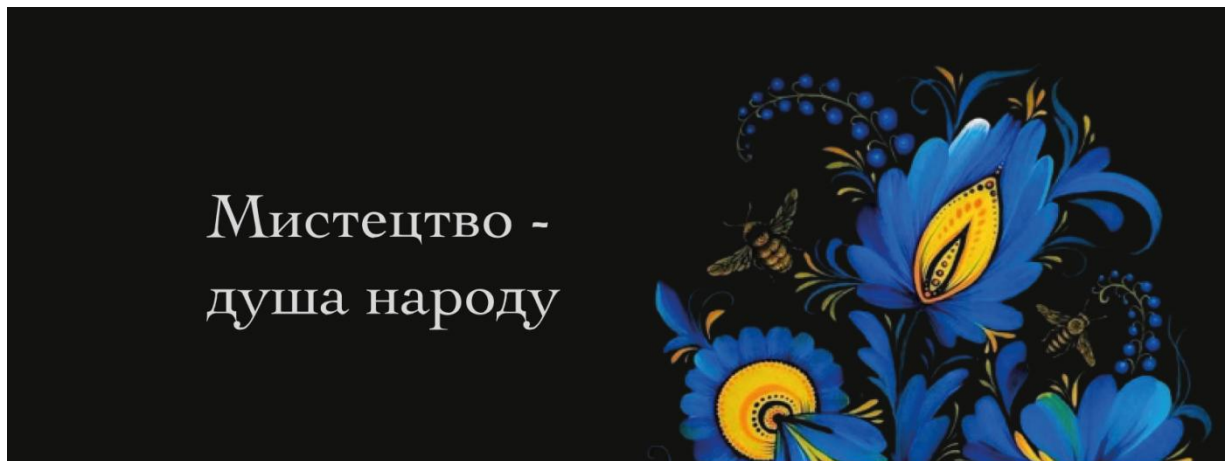
Петриківський розпис обрано як ключовий стилістичний елемент для кишенькового та настільного календаря завдяки його глибокій культурній символіці, декоративності та впізнаваності.

“Музика - це мова душі”.
Микола Лисенко

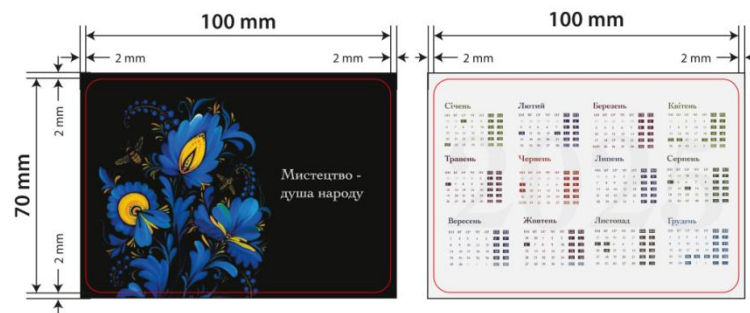
Візуальну основу настінного календаря формують портрети українських митців – письменників, художників, акторів, філософів – які зробили вагомий внесок у розвиток культури. До кожного зображення додається цитата, що відображає не лише творчий стиль митця, а й його світогляд, внутрішній голос і духовні орієнтири.

Рисунок А.2 – Аналоги, пошук ідей для проєкту календаря

Кишеньковий календар

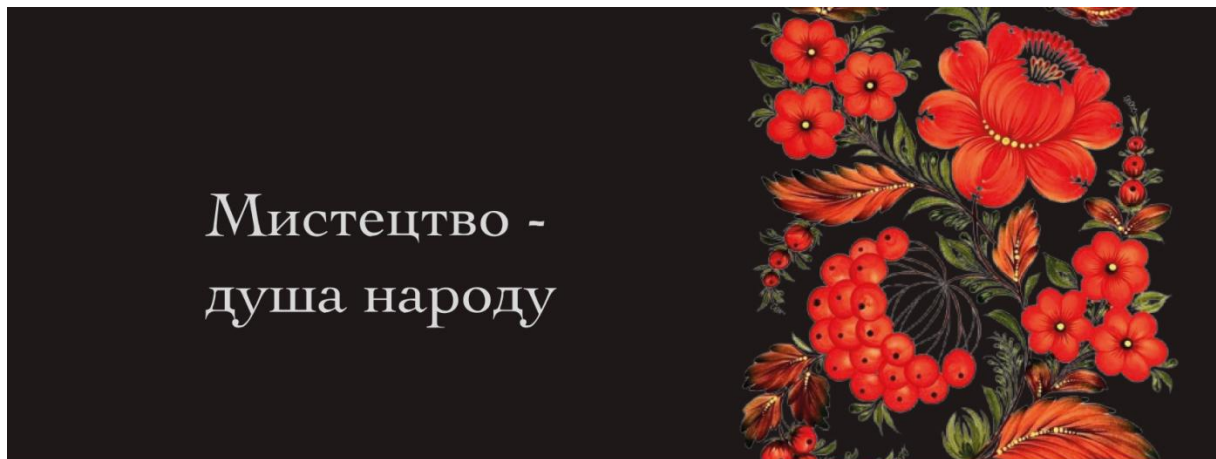
Кишеньковий календар розроблено як практичний носій із культурною цінністю. Компактний формат дозволяє легко зберігати його у гаманці чи щоденнику, а дизайн містить ключові візуальні елементи проекту — декоративні мотиви петриківського розпису та календарну сітку на рік. Такий календар поєднує зручність у повсякденному користуванні з візуальним нагадуванням про силу українського слова та мистецтва.

У дизайні кишенькового календаря використано елементи петриківського розпису як знаковий візуальний код української культури. Стилізований візерунок — блакитні рослинні орнаменти, квіти, комахи — додають етнічного характеру, при цьому зберігаючи лаконічність і функціональність формату. Такий підхід дозволяє гармонійно поєднати компактність виробу з впізнаваною естетикою, популяризуючи народне мистецтво в сучасному графічному рішенні.

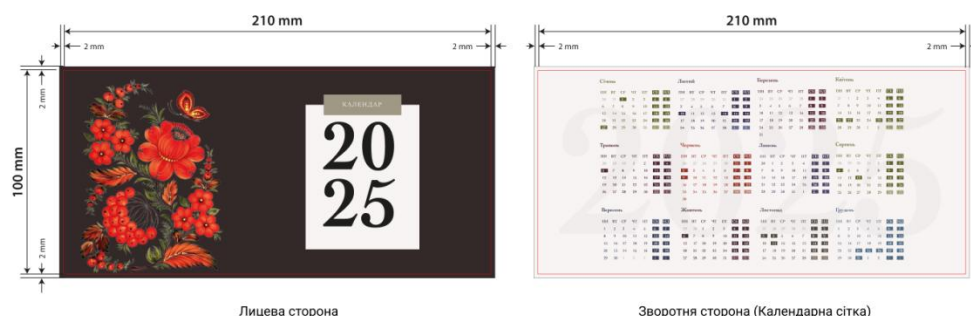

Рисунок А.3 – Дизайн-проект кишенькового календаря

Настільний календар

Настільний календар розроблено як щоденний супутник, що поєднує функціональність із культурною глибиною. Завдяки зручному формату він легко розміщується на робочому столі, створюючи візуальний акцент в інтер'єрі. Такий календар не лише виконує практичну функцію, а й щодня нагадує про силу української культури.

Лицева сторона

Зворотня сторона (Календарна сітка)

У проєкті використано стилізовані елементи петриківського розпису як декоративну доміную. Основою композиції стали червоні квіти на глибокому темно-коричневому, майже чорному фоні, що створює виразний контраст і додає візуальної глибини. Така кольорова гама надає дизайну емоційної насиченості, водночас зберігаючи відчуття витонченості та поваги до традиції.

Рисунок А.4 – Дизайн-проект настільного календаря

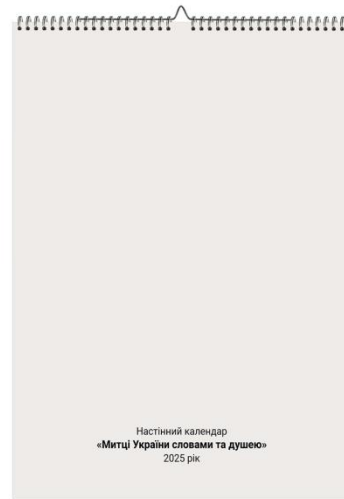
ДИЗАЙН-ПРОЄКТ НАСТІННОГО ПЕРЕКИДНОГО КАЛЕНДАРЯ НА ТЕМУ:
«Митці України, словами і душею»

Обкладинка

Формат: 297x420 мм;
Кріплення: пружина з ригелем;
Обкладинка: 2 листи, картон 210 г/м².

Підкладка

Розробив:
Перевірив:

Рисунок А.5 – Дизайн-проект обкладинки та підкладки для настінного календаря

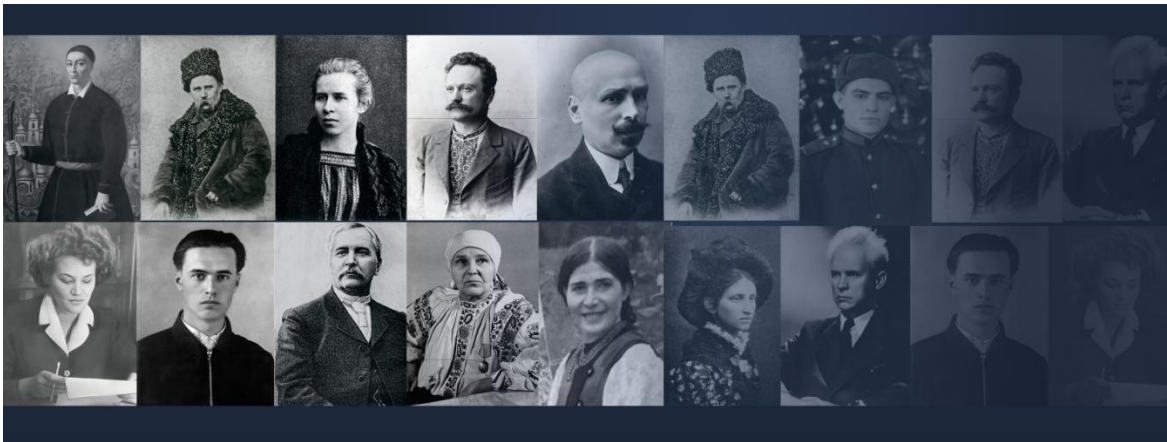
ДИЗАЙН-ПРОЄКТ НАСТІННОГО ПЕРЕКИДНОГО КАЛЕНДАРЯ НА ТЕМУ:
«Митці України, словами і душею»

Формат: 297x420 мм;
 Кріплення: пружина з ригелем;
 Внутрішній блок: 12 листів, папір 130 г/м².

Розробив:
 Перевірив:

Рисунок А.6 – Дизайн-проект сторінок настінного календаря

Розроблені календарі

Кольори:

C-65 M-53 Y-47 K-53 #4e5053	C-67 M-71 Y-0 K-0 #6f58a2	C-56 M-84 Y-54 K-15 #7b693c	C-84 M-9 Y-100 K-9 #008e36
C-80 M-10 Y-44 K-0 #00a29b	C-44 M-79 Y-0 K-0 #a04e98	C-57 M-0 Y-100 K-0 #80ba27	C-0 M-47 Y-100 K-0 #f49800
C-88 M-52 Y-54 K-26 #23575d	C-0 M-88 Y-18 K-0 #e8397c	C-80 M-33 Y-100 K-0 #418337	C-73 M-61 Y-15 K-0 #5c669d

Типографіка

Cochin Regular

1234567890

Cochin Bold

1234567890

АБВГГДЕЄЖЗИІЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЬЮЯ

абвггдеежзиійклмнопрстуфхцчшщьюя

Рисунок А.7 – Фірмові кольори, вибір основного шрифту, розроблені календарі